editoriál — obsah

Milí návštevníci SND, milí naši hostia, v marci sme si pripomenuli Svetový deň divadla. Akoby symbolicky je tento mesiac spojený aj s históriou našej prvej profesionálnej divadelnej scény. 1. marca 1920 zazneli v historickej budove SND na terajšom Hviezdoslavovom námestí v Bratislave tóny Smetanovej opery Hubička a o sto rokov 1. marca 2020 oslávime galavečerom úspešnú púť slovenského divadelníctva v novom stánku múz na nábreží Dunaja.

Na vstup do jubilejnej 100. divadelnej sezóny SND sa už dlhší čas intenzívne pripravujeme. Od aktuálneho aprílového čísla až do marca 2020 vás vo vydaniach Portálu budeme informovať o medzníkoch, osobnostiach či udalostiach súvisiacich s oslavami storočnice. V júni vás oboznámime s dramaturgickými plánmi umeleckých súborov. Chystáme pre vás špeciálnu edíciu spomienkových predmetov a mnoho atraktívnych sprievodných podujatí. Vďaka zaujímavej spolupráci s renomovanými slovenskými spoločnosťami si želáme vtiahnuť do diania osláv čo najširšie publikum. Pre filatelistov, ale nielen pre nich, bude k dispozícii poštová známka k 100. výročiu SND a zberateľov mincí isto poteší strieborná pamätná minca v nominálnej hodnote 10 €. Zakúpiť si ich bude možné pred galakoncertom 1. 3. 2020. Veríme, že príjemných prekvapení bude oveľa viac.

Do jubilejnej sezóny vstúpime slávnostným operno-baletným večerom 14. septembra v historickej budove SND. Svoju pozornosť sústredíme v celej sezóne na zaujímavú umeleckú tvorbu, ale aj na iný významný medzník, ktorým je 60. výročie Umelecko-dekoračných dielní SND a 100 rokov od narodenia ich zakladateľa, významného scénografa prof. Ladislava Vychodila. Na budúci rok uplynie 100 rokov od narodenia aj ďalších osobností, ktorých tvorba je úzko spätá so SND – dramatika, prozaika a divadelného teoretika Petra Karvaša, hercov Viliama Záborského a Ctibora Filčíka či dámy slovenského baletu Evy Jaczovej. Ambíciou SND je v Roku slovenského divadla pripraviť jubilejnú 100. divadelnú sezónu našej erbovej inštitúcie dôstojne, umelecky invenčne s príťažlivými sprievodnými podujatiami.

Henrieta Borowiecka,
riaditeľka Centra marketingu SND

1 EDITORIÁL
2 PREMIÉRA V BALETE
Tulák Chaplin
4 JUBILEUM
Jozef Dolinský ml.
8 HOSŤ BALETU
Michail Baryšnikov
10 PREMIÉRA V ČINOHRE
Ruské denníky
14 PREMIÉRA V ČINOHRE
Pohreb alebo svadba – čo skôr?
16 ČINOHRA SND PRIPRAVUJE
Bakchantky
17 *Fyzici*
18 NOVÁ DRÁMA
Program festivalu
23 EUROKONTEXT.SK
Zahraničné súbory
na medzinárodnom festivale SND
26 PREMIÉRA V OPERE
Rozprávka o šťastnom konci
29 LIEČBA ŠOKOM
Hoffmannove poviedky
30 PRVOAPRÍLOVÉ GALA
32 VEČER TANEČNÉHO UMENIA
VŠMU a Baletu SND
33 100 rokov SND – z histórie
34 PRIPOMÍNAME SI
Legenda zvaná Jozef Kroner
35 Paľko Mikulík „Vydržať"
36 Jozef Adamovič
„Snažím sa hrať vždy naplno"
37 Ondrej Malachovský
… a zažiarila hviezda
38 Branislav Kriška
„Veľké umenie musí
mať odvahu nepáčiť sa"

Portál Slovenského národného divadla (vychádza od septembra 2012) — 99. divadelná sezóna 2018/2019 — SND je štátna príspevková organizácia Ministerstva kultúry SR — generálny riaditeľ SND Vladimír Antala — riaditeľ Činohry SND Michal Vajdička — riaditeľ Opery SND Rastislav Štúr — riaditeľ Baletu SND Jozef Dolinský ml. — riaditeľka Centra marketingu SND Henrieta Borowiecka **Redakcia** Izabela Pažítková (tlačová tajomníčka) — Darina Abrahámová, Miriam Kičiňová, Miro Dacho, Daniel Majling (činohra) — Martin Bendik, Pavol Smolík (opera) — Eva Gajdošová (balet) — Zuzana Barysz (marketing) — Inzercia Branislav Stanček tel. 02/204 72 252 Jazyková úprava Zuzana Konečná — Layout Barbora Šajgalíková — Grafická úprava Dana Michlíková — Foto na obálke a zadnej strane obálky Robert Tappert, Tlač Róbert Jurových – NIKARA — Náklad — 5 000 ks — Uzávierka tohto čísla 3. 4. 2019 — Nepredajné — ISSN 1339-5122
Adresa redakcie Portál SND, Pribinova 17, 819 01 Bratislava, tel. 02/204 72 107, e-mail portal@snd.sk

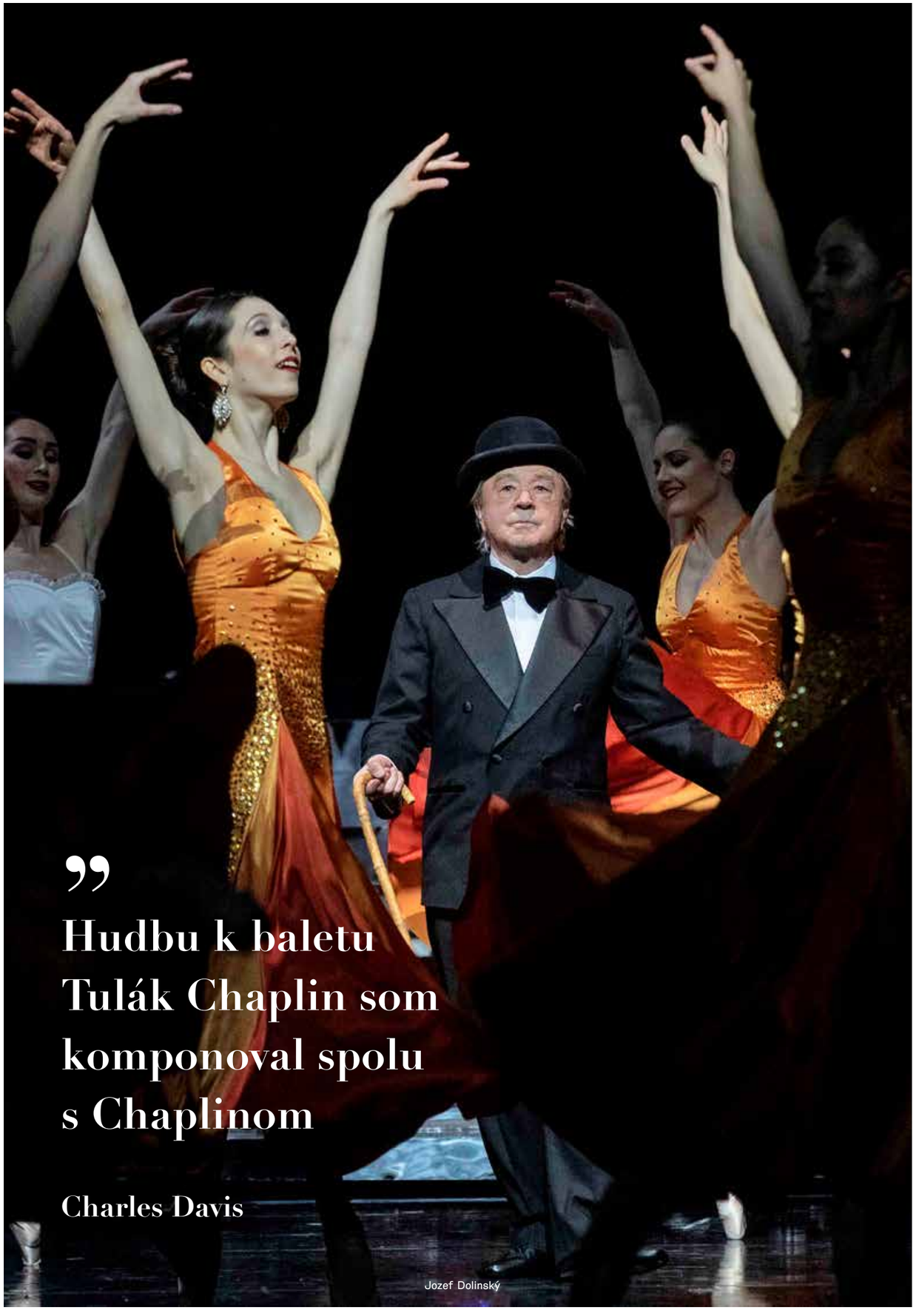

Jozef Dolinský

> „Hudbu k baletu Tulák Chaplin som komponoval spolu s Chaplinom
>
> Charles Davis

Jozef Solymosy

Nové pôvodné dielo o legende čiernobieleho plátna a jednej z najvýznamnejších umeleckých osobností 20. storočia Charliem Chaplinovi uviedol choreograf a režisér Daniel de Andrade na hudbu Carla Davisa.

Túto dvojicu tvorcov (spolu so scénickým a kostýmovým výtvarníkom Markom Baileym) už dobre poznáme z úspešného baletu *Nižinskij – Boh tanca*. Prvé ohlasy po premiére a záujem divákov na inscenáciu *Tulák Chaplin* naznačujú, že tanečná podoba geniálneho umelca, ktorého 130. výročie od narodenia si práve pripomíname, sa v repertoári Baletu SND stane rovnako úspešným titulom ako tá predchádzajúca.

Juraj Žilinčár

Konstantin Korotkov, Olga Chelpanova

S otázkou, aký podiel na vzniku partitúry má Charlie Chaplin, sme pred premiérou pôvodného baletu *Tulák Chaplin* oslovili autora hudby Carla Davisa. „V úvodných titulkoch všetkých Chaplinových filmov od roku 1918 sa uvádza – hudba: Charles Chaplin. Možno ho teda považovať aj za skladateľa? Podľa môjho názoru áno. Nie však v konvenčnom zmysle. Sám tvrdil, že on len vytvoril akési „la-la-la" podľa hudby, ktorú mu pre filmy skomponoval celý rad skladateľov. No v jeho štýle je niečo jednoznačne rozpoznateľné, jeho témy sú také citlivé, ich „filmovosť" taká silná! Preto musím povedať, áno, Chaplin bol skladateľom. Pre ktoréhokoľvek skladateľa, ktorý tvorí hudbu k filmu, predstavujú Chaplinove partitúry lekciu komponovania. Sám som mu povďačný za priame poznatky, ktoré som získal, keď ma vyzvali, aby som zrekonštruoval hudbu k Chaplinovmu filmu *Svetlá veľkomesta* z roku 1930 tak, aby ju mohol zahrať veľký orchester. To prinieslo revolúciu do prezentácie mnohých filmov.

Som autorom hudby k životopisnému baletu *Tulák Chaplin*, v ktorej som citoval pôvodnú hudbu k filmom *Kid*, *Moderná doba* a *Svetlá ramp*. No Chaplin je ten, kto je hviezda, autor, choreograf, producent... I skladateľ"

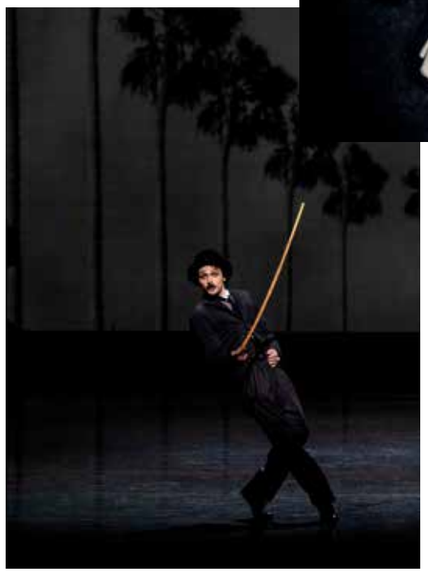

Konstantin Korotkov

Carl Davis zásadným spôsobom ovplyvnil vývoj hudby vo Veľkej Británii. Okrem mnohých významných projektov celovečerných baletov, muzikálov pre divadlá od Londýna po New York je aj tým tvorcom, ktorý znovuobjavil nemý film pre súčasnú generáciu. Davis skomponoval, alebo obnovil hudbu k vyše päťdesiatim nemým filmom tvorcov od Charlie Chaplina, Harolda Lloyda a Bustera Keatona, až po veľdielo D. W. Griffitha Intolerance. So zámerom pripomenúť si koniec prvej svetovej vojny a založenie britských leteckých síl Royal Air Force, Carl Davis dirigoval svoje dielo skomponované pre Oscarom ovenčený nemý film *Krídla* (Wings, 1927).

pripravila Eva Gajdošová, dramaturgička Baletu SND
Foto Peter Brenkus

Rád žijem v zajatí Aristotelovej poetiky

Jozef Dolinský ml.

> „Až po rokoch som prišiel na to, aké som mal šťastie na osobnosti

Rok 1979 sa spája s vaším rozhodnutím začať študovať tanec na Tanečnom konzervatóriu Evy Jaczovej v Bratislave. Venovali ste sa predtým tancu alebo ste mali aj iné záľuby?
Tancu som sa ako dieťa vôbec nevenoval. Často som však robil rôzne „komediálne" výstupy najmä pred písomkami. Spolu so sestrou Dáškou sme mali na repertoári napríklad kľúčové scény z Winnetoua. Nič však nenasvedčovalo tomu, že by som mal mať niečo spoločné s divadlom. Chodil som do futbalovej prípravky Slovana Bratislava a v zime som hrával hokej. Jedného dňa sa ma otec opýtal, či by som neskúsil ísť na prijímacie pohovory na tanečné konzervatórium. Nešiel by som tam, keby nemal byť pedagógom triedy chlapcov. Stalo sa, že ma zobrali, ale futbal som hrával ďalej až do svojich sedemnástich rokov a tiež 3. bratislavskú ligu hokeja s loptičkou na falošnú registračku. Mimochodom s priemerom dva kanadské body na zápas.

V roku, keď padla železná opona, ste stáli ako čerstvý absolvent konzervatória na prahu tanečnej kariéry. Ktoré osobnosti vás v tom čase formovali a ako dnes vnímate toto obdobie?
Nežnú som prežil „nežne" v bojovej pohotovosti – vo Vojenskom umeleckom súbore/VUS. Asi nás chceli poslať bojovať tancom, spevom a hudbou proti nepriateľom socializmu. Nedám však na VUS dopustiť. Veľa som sa tam naučil a bránil vlasť s umelcami, ktorých si vážim. Niektoré priateľstvá trvajú dodnes. Ešte predtým som však stihol v SND debutovať so spolužiačkou Evou Horákovou ako sólový pár v balete *Paquita.* Ja som si formovanie samého seba určite neuvedomoval do momentu, keď som videl na rakúskej televízii balet *Spartakus* s Vladimirom Vasilievom v titulnej postave. Bol to môj idol, ktorý ma neskôr trikrát ako porotca na baletných súťažiach potopil a nakoniec som s ním skončil za jedným stolom na Kultúrnom fóre v Petrohrade.
Nechápem však, ako mi otec mohol tak celý život dôverovať. To je jeho dar a som mu vďačný, že mal nervy so synom, ktorý začal poriadne cvičiť až po piatich rokoch na konzervatóriu, nevzdal sa športu a ešte k tomu chodil po večeroch na ľudové konzervatóriu na hodiny klasickej a flamencovej gitary. Škole vďačím za mnohé. Kvalitné základy techniky klasického tanca a tanca s partnerom, vzťah k ľudovému tancu, k dejinám umenia, ruskému jazyku. To všetko na mňa preniesli pedagógovia: ocko, pani Heda Melicherová, Zora Dvorínová, Helena Hazuchová, Marcela Grecmanová, Eva Hauznerová, pán Ján Haľama, Jurij Plavník. Až po rokoch som prišiel na to, aké som mal šťastie na osobnosti. Vtedy som mal „politické krytie" otca a raz aj dvojku zo správania. Skrátka bohatierske časy... Ha-ha! Ospravedlňujem sa, ale neľutujem ani sekundu a na spolužiakov nedám dopustiť. S Ingrid Kačiakovou starneme v SND spolu pomaly tridsať rokov.

O desať rokov neskôr už máte za sebou všetky hlavné postavy klasického repertoáru, aj možnosť tancovať iný repertoár, významné ocenenia, navyše uvádzate svoju prvotinu v SND – *Prianie* (1999). Rozmýšľali ste vtedy o choreografii?
No to je dlhá a strastiplná história... Nechcem byť patetický, ale potreboval som uzemnenie, ktoré som zažil vo VUS-e a som za to vďačný. Nebyť pána Jožka Sotáka, tanečného pedagóga, a choreografií pána Jána Guotha, mimochodom absolútne nedoceneného našou históriou, neviem, ako by to so mnou dopadlo. Viem, že aj kolegovia tanečníci vo VUS-e ma museli mať dosť v zuboch, no dnes to už ťažko zmením. Ďakujem im, že ma vtedy nevyhodili z okna legendárneho „efka", kde bola baletná sála. Rovnako ďakujem pánovi Emilovi Bartkovi, že som ešte počas vojenčenia mohol účinkovať v Balete SND, dokonca v úlohe Pepeho v balete *Dom Bernardy Alby*. Už som síce strihal meter, ale zatiaľčo sa kolegovia vojaci hromadne ženili, aby si skrátili vojnu o pol roka, čo bol prvý výdobytok nežnej revolúcie, ja som začal poriadne cvičiť. Vyzerá to tak, že by som mal začať písať pamäti... A verte, boli by z toho ďalšie Beňovského zázračné osudy. Aj ja som sa dostal na Sibír. Dodnes neviem, prečo tam to ruské lietadlo na ceste do Nagoje horko-ťažko pristálo a čakalo dve hodiny

Don Quijote, Nikoleta Stehlíková, Jozef Dolinský ml.

Korzár, Jozef Dolinský ml.

Peter Antalík, Jozef Dolinský ml., Peter Brenkus

na pristávacej dráhe v zajatí snehu a ľadu. Pán Bartko ako šéf Baletu SND ma totiž zachránil niekoľkokrát. Vážim si, že ma postavil do tretieho radu a mohol som odtiaľ začať. Patrilo mi to a verím, že nie ako synovi staršieho Dolinského a rodiny Karola Tótha.

Užil som si hierarchiu divadla a viem, že je to nepísaný zákon, bez ktorého sa divadlo rozpadne na márne kúsky. V roku 1990 som sa začal učiť a neprestávam s tým doteraz. Nezabudnem na prvú lekciu, ktorú som dostal od pána Miloša Bucka na prvom tréningu. Rozcvičoval som sa na jedinom voľnom mieste pri tyči. O desať deväť vošiel kolega Miloš a predniesol vetu: „Mladej, di vodsať do prdele. Tady cvičim já." A bolo vymaľované..., ale začali výnimočné kolegiálne a priateľské vzťahy aj s ostatnými staršími „mazákmi". Postupne som začal mať šťastie na úlohy. Ako blesk z jasného neba sa v sále zjavil maestro Rafael Avnikjan a ja som dostal rolu Siegfrieda v *Labuťom jazere*. Rafael je mojím druhým baletným otcom. Prišli roly, kariéra, hosťovania, ceny a všetko, čo k tomu patrí. Dobré aj zlé. Dnes viem, že to nebolo nič mimoriadne a ani zanedbateľné. Bola to cesta životom. Bolo to tak, ako to malo byť napriek tomu, že boli obdobia, keď som ťahal repertoár sám, a keď sa zjavil talent, tak som bol hneď ten druhý. Ale len na chvíľu. Bral som to s pokorou a rád a to bola práve tá škola, o ktorej som hovoril. Tak ako v živote. Do starého železa ma posielali už krátko po tridsiatke a mysleli si, že keď mi dajú Parisa, tak to zjem aj s chlpmi. Nakoniec som tancoval aj Romea aj Tybalta. Tramtará! „Koho pánboh miluje, toho s krížom navštevuje," ako hovoril legendárny Oleg Dlouhý.

Prianie (hudba Henri Tóth, výprava Lea Fekete) bola jediná príležitosť, ktorú som mal ako choreograf na doskách SND. Všetko je tak, ako je. Len blázon si myslí, že chod vecí je v jeho rukách... Našťastie ma tá vysoká škola divadelná doviedla k tomu, že to beriem ako veľmi podarenú komédiu o intrigách, samozvaných kritikoch-nekritikoch, pseudospasiteľoch umenia, geniálnych „guruoch" choreografoch, diletantoch, objaviteľoch nových pohybových koncepcií a divadelných konvencií, ale aj o nádherných ľuďoch, nádherných životných situáciách, neskutočnom poznaní, zázrakoch lásky, pravdy a čistoty. Preto rád žijem v zajatí Aristotelovej poetiky.

V roku 2009 ešte vždy tancujete hlavné postavy v Balete SND, ktorý funguje už v novej budove, študujete a súčasne šéfujete baletu v Štátnej opere Banská Bystrica.

Áno, prehupli sme sa do nového tisícročia. Najviac o divadelnej skutočnosti ma naučil maliar. Je to paradox, ale je to tak. Jozef Bubák bol mojím tretím otcom. Jemu vďačím za to, že som sa včas dostal k potrebe iného vzdelania. Naivne som vyskúšal film, kam ma nezobrali ani na druhý raz, pretože som bol vraj hotový človek a oni tam potrebovali človeka formovať. Chvalabohu, že ma neformovali. Preto si radšej pozriem každý mesiac *Medenú vežu* na DVD ako to „hocičo" v televíznom vysielaní. Katedre kulturológie, vtedajším pedagógom, ďakujem, že som pre nich a najmä pre pani Katarínu Podolákovú bol schopný formovania. Pani Anna Fischerová ma priviedla k dejinám slovenskej literatúry a komplexnejšie k histórii. Zažil som šok, ako málo vieme o svojej kultúre, dejinách. Dnes mi nie je ľahko z toho, ako sa táto skutočnosť prehlbuje a je to problém viditeľný od slnka východu do neskorej noci všade. Preto si nesmierne cením každého múdreho starca z *Macbetha*.

Premostil som to do Bystrice, kam som sa rozhodol ísť najmä kvôli režisérovi Jurajovi Svobodovi, ktorý chcel, aby som uňho študoval réžiu na Akadémii umení. Osobnosť, ktorá by ma prehodila oknom do činoherného divadla, som hľadal po tom, čo som, bohužiaľ, nestihol ísť do Brna študovať k Petrovi Sherhauferovi. Spolupracoval som s ním a boli sme už aj dohodnutí, že to skúsim. Smrť chcela niečo iné. Robil som pohybovku pri dvoch jeho inscenáciách v Bratislave. Ďalším paradoxom bolo to, že Juraj nakoniec z Akadémie odišiel a mňa viedli iní pedagógovia. Ďakujem im však za mnohé nové divadelné územia, ktoré mi pomáhali preskúmať. Páni Matúš Oľha, Ján Sládeček, Andrej Maťašík, Anton Kret, Ljuboslav Majera, Michal Babjak a predovšetkým prof. Ján Vedral, vďaka ktorému som pochopil zásadné veci v súvislosti s dramatickou tvorbou. Dá sa povedať, že som sa konečne naučil po slovensky a vďaka pánovi Jurajovi Sarvašovi niečo aj o prednese a javiskovej reči.

Labutie jazero, Nina Poláková, Jozef Dolinský ml.

Šéfovanie v Štátnej opere vnímam ako úžasné obdobie, keď som sa mohol venovať umeleckej tvorbe. A to je veľký dar, to je sloboda, ktorej hranice si každá individualita musí stanoviť sama. Bystrica bola vysoká škola divadelnej praxe a komunikácie s ľuďmi. Pochopil som veľa vecí a všetci, ktorých som v opere stretával a spolupracoval s nimi, boli veľmi milí, o baletnom súbore to platilo trojnásobne. Veľmi som obdivoval, ako boli svojej práci oddaní. Je totiž jedno, kde divadlo robíte, dôležité je, ako ho robíte. Koľko svojich síl divadlu dáte a ak ste k divadlu i k sebe úprimný, prostredníctvom inej reality, ktorým je inscenácia – jej tvorba, interpretácia a spoluúčasť na nej v podobe diváka, divadlo vám dá aj to posledné. Divadlo nemožno považovať za prostriedok čohokoľvek. Divadlo to prežije, ale vy sa zničíte. Divadlo samo vás eliminuje. To len ľudia si vymysleli teatrologické a vedecké koncepcie o divadle, kde ospravedlňujú aj ten najsprostejší divadelný zločin, len aby mal oprávnenie historickej skutočnosti.

Opäť som mal veľké šťastie. Venoval som sa choreografii, pedagogickej práci, študoval som na Akadémii, komunikoval som s ľuďmi múdrejšími od seba, študoval som knihy a dramatické texty, hral divadlo. Musel som sa naučiť čítať partitúru. Inak by som sa v Stravinskom stratil už v prvom riadku. Naučil som sa nasvietiť inscenáciu koncepčne aj s minimom svetelných zdrojov. Naučil som sa veriť sebe i ľuďom, aj keď vás viackrát prekvapia nečakanými reakciami. Scénu na svoje absolventské predstavenie som vyrábal s hercami a „vercajgom", ktorý som doviezol z Bratislavy, na dvore „Clipertonu". Čo viac som si mohol priať. Peniaze? Slávu? A to zďaleka neviem všetko, čo by som vedieť chcel. Určite však viem dve veci. Prvá je, že sny sa môžu splniť tak ako mne na konci tanečnej kariéry. Zatancoval som si choreografiu *Podpolianska mladť* a hlboko sa skláňam pred umením pána Juraja Kubánku. Ďakujem mu, že ako prevažne princ z *Labutieho jazera* som si mohol obliecť kroj a s kamarátmi zo SĽUK-u zažiť tú nádheru. Druhá vec a najpodstatnejšia je, že bez ľudí, ktorých som miloval, milujem a budem milovať, bez rodiny a spolupracovníkov, sa nedá ani žiť, ani robiť divadlo.

Sme v roku 2019, presne v deň vášho okrúhleho jubilea uviedol Balet SND svetovú premiéru *Tulák Chaplin*. Aké by bolo vaše osobné narodeninové prianie?

Aby pán Peter Antalík, môj priateľ, zástupca riaditeľa Baletu SND a najlepší divadelný manažér, akého poznám, neodišiel do penzie, ktorou sa stále vyhráža!

Jozef Dolinský ml., riaditeľ Baletu SND
v rozhovore s Evou Gajdošovou,
dramaturgičkou Baletu SND

JD/EG

Umelci by mali stáť na strane pokroku a demokracie

Sólovou inscenáciou BRODSKY/BARYSHNIKOV v réžii významného lotyšského tvorcu Alvisa Hermanisa sa po prvý raz na Slovensku predstavil jeden z najvýznamnejších svetových umelcov, tanečná ikona Michail Baryšnikov. Tlmočil strhujúce, hlboké verše svojho blízkeho priateľa a svojou krehkou fyzickou prítomnosťou prenášal divákov do najvnútornejšieho sveta ruského básnika, nositeľa Nobelovej ceny Josifa Brodského. Na každom z dvoch večerov v SND (20. a 21. marca), ktoré so zatajeným dychom vnímali pozorní poslucháči, nasledoval spontánny, dlhotrvajúci potlesk postojačky.

Čo predstavovalo najsilnejší motív pre tvorbu monodrámy *Brodsky/Baryshnikov*? Bola to poézia Josifa Brodského, nápad režiséra Alvisa Hermanisa či vplyv vášho priateľstva s Brodským a spomienky naňho?
To všetko zohralo svoju úlohu. Pôvodná myšlienka však nebola moja – prišiel s ňou Alvis Hermanis. Vedel, že s Brodským sme boli veľmi blízki priatelia. Hermanis sám v mladosti čítal Brodského poéziu, ktorá ho veľmi ovplyvnila. Veľa sme spolu hovorili o mojom vzťahu s Brodským, o priateľstve, ktorému sme sa tešili dvadsaťdva rokov. O niekoľko mesiacov mi vraví: „Čo by si povedal na to, že by sme urobili spolu hru, ktorú by som režíroval? Išlo by o poetickú cestu minulosťou a Josifovou poéziou." Chvíľu trvalo, kým sa nám podarilo myšlienku zrealizovať. Išlo totiž o viac, než len postaviť sa v divadle pred publikum a recitovať poéziu. Monodrámu sme umiestnili do zimnej záhrady, ktorá akoby pochádzala z éry belle époque prelomu 19. a 20. storočia, pričom samotné miesto môže byť kdekoľvek – v Baltských republikách, vo Viedni či v Petrohrade. Chvíľu mi trvalo, kým som všetko zvážil, veď uviesť poéziu v divadle je totiž veľmi náročný projekt. Hermanis mi však priblížil svoj prístup a presvedčil ma. No všetky myšlienky a rozhodnutia spojené s monodrámou sú jeho.

Monodrámu tiež možno vnímať ako váš osobný hold Brodskému a jeho úsiliu vzbudiť vo verejnosti záujem o poéziu...
Josifov odchod z Ruska bol obrovský politický škandál. Známy bol už ako mladý básnik, mnohí si uvedomovali jeho hodnotu a talent. Rusko opustil v roku 1972 a ja v roku 1974. Po príchode do USA ho Američania vyhlásili za národného básnika. Veľmi rýchlo začal prednášať na univerzitách ako Ann Arbour v Michigane, ako aj po celom svete vrátane Veľkej Británie, Talianska či na parížskej Sorbonne. Svojím spôsobom bol viac než básnik – bol učiteľom poézie.

Do Bratislavy prichádzate ako interpret a choreograf zároveň...
V tomto projekte sa neuplatňuje choreografia, hoci je v ňom množstvo pohybu. Zámerom je podeliť sa o reakciu na poéziu, ide teda o improvizáciu. A tak každé predstavenie je trochu odlišné. Mojou úlohou bolo podporiť tri, štyri, päť bodov, a nie ich ilustrovať – to by bol absolútny omyl. Aby som mohol improvizovať, Hermanis mi ponúkol zopár myšlienok. Využívame prvky japonskej tanečnej a pohybovej formy kyudo, kabuki i flamenca. No vonkoncom nejde o ilustráciu dynamiky a podstaty poézie. Monodráma je rezonanciou – ak chcete echom – Brodského poetiky, ktorú mi Hermanis zveril. Opäť, všetky základné myšlienky však patria jemu.

New York sa stal vaším domovom. Pôsobili ste v dvoch významných baletných súboroch – v American Ballet Theatre a v New York City Ballet. Z New Yorku ste vytvorili domov aj pre vaše centrum. Čím je pre vás toto mesto také mimoriadne?
Ach, New York! Keď som opustil Rusko, zostal som v Kanade, no vzápätí som odišiel do New Yorku. Učarovala mi jeho energia a ľudia, ktorí tam žijú. New York je mimoriadne kozmopolitný, multietnický, povedal by som, že je aj veľmi demokratický a nadovšetko pohostinný. Hneď som sa tam cítil ako doma. Sprvu som niekoľko rokov veľa vystupoval v Európe – v Paríži, Londýne, v Nemecku či Taliansku. No kamkoľvek som išiel, prísť naspäť do New Yorku znamenalo pre mňa návrat domov.
Dnes som americký občan. Spojené štáty majú svoje politické štruktúry, ktoré nie sú dokonalé. Sú tam rasové napätia, chudoba, neraz nespravodlivosť. No ľudia o tom všetkom otvorene diskutujú a bojujú za zlepšenie situácie. Sú tam dve politické strany, každá na opačnom konci spektra. A funguje to. Aj keď dnes žijeme v najtemnejšej dobe za štyridsať rokov, čo som sem prišiel.

Nie je veľa umelcov, ktorí sú pripravení takto otvorene vyjadrovať svoje politické presvedčenie. Vaše názory pomáhajú ovplyvňovať verejnú mienku.
Nezúčastňujem sa na verejnej diskusii a vonkoncom nie som disident. No všeobecne platí, že výkonní umelci stoja na strane pokroku a demokracie. Reflektujú humanizmus, zaujímajú sa o umelecké vzdelávanie, ale aj o starostlivosť o starých či o klimatické problémy. V tomto patrím k väčšine umelcov.

Svoju angažovanosť ste pretavili do vlastného umeleckého centra. Povedzte nám viac o svojej vízii pre Baryshnikov Arts Centre?
Centrum vzniklo so zámerom podporovať umelcov všetkých generácií, z rôznych umeleckých škôl, ktorí stoja na prahu umeleckej kariéry a čelia tlaku cien nehnuteľností i nedostatku finančných zdrojov v prospech umenia. Vláda USA nepodporuje umenie natoľko, ako je to v starej dobrej Európe, či už ide o konštitučné monarchie, alebo o neosocialistický kontext. Ak sa v Európe venujete umeniu, máte to ľahšie. U nás sa musíme viac obracať na neziskové organizácie, ktoré podporujú umenie. Je to ustavičný boj. Preto som sa rozhodol podporiť umelcov prostredníctvom medzinárodného centra umenia. Dnes máme fantastickú budovu, ktorú sme postavili na tento účel. Zdieľame ju s významným komorným orchestrom, St. Luke's Chamber Ensemble. Samotné Centrum je nezisková organizácia, a tak finančné prostriedky musíme získavať zvonka, od veľkých nadácií a jednotlivcov. Aby som parafrázoval slová Tennesseeho Williamsa, sme tu vďaka láskavosti cudzích ľudí.
V Centre máme divadlo Jerome Robbins Theatre s kapacitou 230 kresiel, aj priestor na iný typ predstavení – Howard Gilman Performing Space, kde je 160 miest. Priestory neraz poskytujeme bezplatne začiatočníkom a startupom. Máme tiež širokú škálu programov pre mládež – od tínedžerov až po absolventov škôl.

Rúcate všetky mýty o dĺžke tanečnej kariéry, najmä vo svete baletu, kde sa aktívny kariérny vek ustavične skracuje. Pre mnohých ste fascinujúci ako niekto, kto stále aktívne tancuje a vystupuje, príkladom môže byť tanečný film *Place*, kde podávate brilantný tanečný výkon po boku Any Laguny v choreografii Matsa Eka. Spolupracovali ste s viacerými súčasnými choreografmi. V čom tkvie tajomstvo takej dlhej tanečnej kariéry? Je to dar alebo vaša húževnatosť?
Ťažko povedať. Možno, keď som sa rozhodol ešte ako dieťa pre tanec, vedel som, že nechcem len tancovať. Zaujímal som sa o interpretačné umenie ako také. To znamená divadlo, hudbu a prvky jednotlivých umeleckých žánrov. Prepracoval som sa k rôznym tanečným formám. Pracoval som napríklad na Kafkovej *Metamorfóze*, spolupracoval som s rôznymi divadelnými a výtvarnými umelcami, akými sú napríklad režisér Robert Wilson, Jan Faber, Alvis Hermanis. Ale to, ako som na tom, je skôr výsledkom mojich osobných záujmov. Nikomu nemožno radiť, lebo každý jednotlivec je iný. Niekto uprednostní kariéru v klasickom balete, ďalší sa rozhodne pre pedagogickú činnosť. Moderný tanec, avantgarda, súčasná tvorba, ba dokonca cirkusové umenie sa navzájom prelínajú.
Dnešná doba si vyžaduje doslova eklektické schopnosti: umelec musí byť hercom, spevákom a tanečníkom zároveň. Režiséri i choreografi sa zväčša uberajú týmto smerom. A umelec musí byť dokonale pripravený naplniť ich potreby. Treba mať oči otvorené, mať vlastnú víziu a rozhodnúť sa pre niečo. Ako to však uskutočniť, je ďalšia vec. Pre čokoľvek sa umelec rozhodne, musí tvrdo pracovať, aby sa prepracoval medzi tých najlepších – či už v radoch tanečníkov, hudobníkov, alebo spevákov. Dnes je na svete nepredstaviteľné množstvo talentov. Niekedy však treba mať aj šťastie a ocitnúť sa v situácii, ktorá nám umožní byť sám sebe pánom. Či už ide o herca, režiséra, skladateľa, choreografa, filmára – na to, aby sme si splnili svoj sen, musíme byť schopní využiť svoje schopnosti, byť cieľavedomí a trpezliví.

Ste renesančný umelec. Človek si tu prirodzene spomenie na vašich predchodcov, najväčšie osobnosti klasického baletu, ktorý bol ich hlavnou doménou. Zdá sa, že pre vás je mimoriadne dôležitý multidisciplinárny prístup.
Moji predchodcovia, ktorí najviac uspeli, zostávali otvorení príležitostiam podobne ako ja. Nové cesty prinášajú nové inšpirácie a človek sa učí doslova za pochodu. Nie je nič zlé na tom, keď človek sníva. No na to, aby sa sen stal skutočnosťou, treba veľa a tvrdo pracovať. Úspech sa nedostaví z noci do rána. Snažím sa byť najmä pravdivý sám k sebe.

Michail Baryšnikov
v rozhovore s Evou Gajdošovou,
dramaturgičkou Baletu SND
preklad rozhovoru Lucia Faltinová

Michail Baryšnikov
so súborom Baletu SND
Foto Peter Brenkus

Ruské denníky

Ruskými denníkmi sa režisér Roman Polák vracia k jednej zo základných dramaturgických línií svojej režisérskej tvorby – k inscenovaniu diel ruskej klasiky. Počas svojej bohatej kariéry inscenoval nielen notoricky známe drámy od Čechova či Gorkého, ale aj dramatizácie Dostojevského a Tolstého románov. (Na pôde SND to bola A*nna Kareninová* a *Bratia Karamazovovci*.) *Ruské denníky* Ale Rachmanovovej však do tejto línie Polákových réžií prinášajú aj isté nóvum.

Rachmanovová nepatrí v pravom zmysle ku klasikom. Hoci v jej písaní by sme našli ozveny viacerých vyššie menovaných, v samotnom Rusku jej denníky nikdy nevyšli a málokto ich pozná. Rachmanovovej text čerpá svoju silu zo svojej autentickosti. Sú tu osobné zápisky, ktoré napriek svojej literárnej štylizácii k nám prehovárajú najmä drsnou silou bezprostrednej výpovede o prežitej skutočnosti, podobne ako diela súčasnej spisovateľky a laureátky Nobelovej ceny za literatúru Svetlany Alexijevičovej.

Oproti Polákovým predchádzajúcim inscenáciám je táto hra zakotvená v konkrétnej historickej dobe a vypovedá o politických udalostiach, ktoré zásadne ovplyvnili dejiny 20. storočia. Vypovedá teda nielen o biologickej, či psychologickej podstate človeka, ale aj o človeku politickom, o tom, ako sa mení vo víre dejín.
Ruské denníky sú veľkou tragédiou človeka dialógu – človeka, ktorý stojí medzi dvoma znepriatelenými stranami a snaží sa medzi nimi sprostredkovať dialóg. Aľa Rachmanovová pochádzala z bohatej, dobre situovanej rodiny, od mladosti však mala veľmi silné sociálne cítenie a potrebu demokratizovať pomery vo svojej rodine i v celej spoločnosti. Aľa sa angažovala, pretože cítila nárast napätia vo svojom okolí a snažila sa vlastným príkladom presvedčiť svoju spoločenskú triedu o potrebe oveľa väčšej solidarity s núdznymi. Na druhej strane, bojovných revolucionárov, s ktorými sa stretla na univerzite, sa snažila presvedčiť o tom, že buržuji nie sú len nenažraní upíri, ktorí cicajú krv z chudobných, ale že je medzi nimi aj veľa vzdelaných, láskavých ľudí, ktorí cítia zodpovednosť za sociálny zmier. Táto snaha budovať mosty sa skončila nezdarom. Po vypuknutí revolúcie bola Aľa ako človek dialógu prvá na muške oboch skupín – pre revolucionárov je predstaviteľka nenažranej buržoázie, pre bohatých je obhajkyňou krvilačných revolucionárov. Bol to osud mnohých vynikajúcich umelcov, vedcov, intelektuálov, ktorí sa snažili vyriešiť nakopené rozpory nekrvavou cestou.

Daniel Mailing,
dramaturg Činohry SND
Foto Robert Tappert

Aľa Rachanovová, Roman Polák
Ruské denníky

Preklad Zuzana Demjanová
Dramatizácia a réžia Roman Polák
Dramaturgia Daniel Majling
Scéna Pavel Borák
Kostýmy Peter Čanecký
Hudba Lucia Chuťková
Video Lukáš Kodoň
Účinkujú Monika Potokárová, František Kovár, Zuzana Fialová, Richard Stanke, Božidara Turzonovová, Zdena Studenková, Ján Koleník, Monika Hilmerová, Dominika Kavaschová, Martin Šalacha, Daniel Fischer, Robert Roth, Emil Horváth, Branislav Bystriansky, Filip Šebesta*, Rachel Šoltésová*, Romana Ondrejkovičová*, Karin Tužinská*, Alexandra Trávniková*, Fanni Hostomská*, Kristián Kozmenko*, Soňa Fábryová**

* poslucháči VŠMU, **ako hosť

Premiéra sa uskutoční v náhradnom termíne
20. apríla 2019 | nová budova SND, Sála činohry

Pohreb alebo svadba – čo skôr?

Repertoár Činohry SND obohatila hra izraelského dramatika Chanocha Levina v réžii Ondreja Spišáka a v dramaturgii Dariny Abrahámovej

Foto Robert Tappert

Chanoch Levin
Pohreb alebo svadba – čo skôr?

Preklad Silvia Singer
Réžia Ondrej Spišák
Dramaturgia Darina Abrahámová
Scéna František Lipták
Kostýmy Katarína Hollá
Hudba Ľubica Čekovská
Účinkujú Ľuboš Kostelný, Zuzana Kocúriková, Gabriela Dzúriková, Jozef Vajda, Richard Autner, Jana Oľhová, Ivan Vojtek, Martin Huba, Dušan Jamrich, Oldo Hlaváček, Ján Gallovič, Vladimír Obšil, Anamária Janeková**, Mária Schumerová**, Sára Polyáková**, Anna Gajdziková, Erik Žibek**, Peter Kiss**, Martin Zachar**
** poslucháči VŠMU

Premiéry
29. 3. a 30. 3. 2019 | nová budova SND, Štúdio

Činohra SND pripravuje

Bakchantky

Rastislav Ballek patrí k najvýraznejším divadelným tvorcom svojej generácie. Jeho inscenácie sa vyznačujú veľmi osobitým prístupom s jedinečným rukopisom. Inscenáciami próz slovenskej klasiky objavil pre divákov zabudnuté diela našej literatúry, pripomenul osudy básnika Jána Hollého v inscenácii Hollyroth, vyvolal mimoriadnu pozornosť tým, že na javisko priviedol postavu Jozefa Tisa, ako prvý na Slovensku inscenoval jedinú zachovanú tragickú trilógiu z čias starovekého Grécka. Do Činohry SND sa na sklonku tejto sezóny vracia opäť s antickou predlohou.

V minulosti ste v Činohre SND režírovali Aischylovu trilógiu *Oresteia*. V slovenskom divadle sa antické predlohy objavujú veľmi zriedkavo. Odkedy a čím je táto dramatika pre vás zaujímavá a inšpiratívna?
V antickej tragédii vidíme bežné životné situácie v podobe koncentrovanej katastrofy, to je celé. Banálna a rozšírená neuróza s nenáhodným názvom oidipovský komplex je v tragédii *Kráľ Oidipus* koncentrovaným výbuchom nešťastia a krutosti. A nie je to len pre efekt. Som presvedčený, že pohľad na katastrofy nás nepriťahuje len z profánnych dôvodov. Je v tom akási nutkavá potreba premyslieť bežné veci v krajnostiach, v extrémnych polohách, vďaka ktorým získavame hlbší pohľad do vnútra vecí.

Ste autorom myšlienky inscenovať u nás málo známu Euripidovu hru *Bakchantky*. Kedy sa stala súčasťou vašich úvah a čo vás na nej zaujalo?
Bakchantky sú považované za poslednú významnú tragédiu gréckeho staroveku. Možno aj preto, že sa nám množstvo diel antických dramatikov nezachovalo... ale to nie je dôležité. Podstatné je, že symbolicky i fakticky uzatvára mohutné vzopätie gréckeho ducha sugestívnym obrazom pádu do barbarstva, zániku individuality aj polis, mestského štátu – ľudského spoločenstva postaveného na racionalite a mravnosti.

Je niečím táto hra výnimočná? Čím sa odlišuje od ostatných antických hier?
Nie som odborník, ale aj laikovi v tomto prípade udrie do očí to, čo hra takmer sadisticky opisuje – náhly, desivý, nedôstojný a nepochopiteľný úpadok... indivídua, rodiny a štátu. Pričom príčinou toho všetkého je pôsobenie akéhosi nového boha, Dionýza, ktorý je zhodou okolností aj mýtickým pôvodcom divadla ako takého. Takže súvislostí je dostatok.

Videli ste nejakú inscenáciu tejto Euripidovej hry? Zaujala vás niečím?
Zo záznamu poznám inscenáciu Klausa Michaela Grübera zo sedemdesiatych rokov s Brunom Ganzom v hlavnej úlohe. Nedá sa opísať, treba vidieť.

Inscenovanie antických drám sprevádza povesť, že dôležitou úlohou režiséra je nájsť kľúč k interpretácii zboru, ktorý je súčasťou každej hry tohto obdobia. Ako vnímate túto tézu, aké k nej zaujímate stanovisko ako režisér?
Antický zbor je pre nás už dnes ťažko pochopiteľná inštitúcia. Samozrejme, vždy to nakoniec môže byť skupina hercov v druhom pláne, ktorí hovoria naraz, ale nemyslím si, že by sa tým vystihovala podstata.

V obsadení nechýba Anna Javorková, ktorá je považovaná za prototyp interpretky antických predlôh a v roku 2013 získala ocenenie DOSKY za najlepší ženský herecký výkon v postave Klytaiméstry vo vašej inscenácii *Oresteia*. Vyžadujú si antické predlohy špecifický herecký prístup, respektíve aký prístup im podľa vás prospieva a čím môžu byť antické postavy zaujímavé pre súčasných hercov?
Antické postavy sú zaujímavé tým, že trpia. Prehánajú, kričia od údivu alebo od bolesti. Nachádzajú sa v zvláštnom stave exaltácie či posadnutosti... To nie sú veci, na ktoré sme zvyknutí z komerčných televízií. Antika je pre hercov vždy výzva – prekonať dominujúci realistický temperament smerom k extrému, rituálu, obeti... teda k polohám, z ktorých sa kedysi dávno divadlo zrodilo.

Autorom prvého prekladu *Bakchantiek* do slovenčiny je Peter Lomnický, ktorý hru preložil priamo pre Činohru SND. Doposiaľ je však z antickej drámy do nášho jazyka preložený len zlomok. Je perspektíva dobehnúť zameškané aj inak ako prekladmi ad hoc?
Naopak. Záujem divadla je myslím najlepšou motiváciou na to, aby preklad vznikol. Na informatívne prečítanie postačí čeština, prípadne iný cudzí jazyk. Skutočný zážitok je možný iba v divadle a tu je nutná živá reč. Koniec koncov, Lomnického brilantný preklad Aristofanových *Oblakov* tiež vznikol na objednávku SND.

Rastislav Ballek, režisér
v rozhovore s Mirom Dachom,
dramaturgom Činohry SND

Euripides
Bakchantky

Preklad Peter Lomnický
Réžia Rastislav Ballek
Dramaturgia Miro Dacho
Scéna, masky Ivan Martinka, Markéta Plachá
Kostýmy Katarína Holková
Hudba Marián Lejava
Pohybová spolupráca Petra Fornayová
Účinkujú Daniel Fischer, Milan Ondrík, Dušan Jamrich, Ľubomír Paulovič, Anna Javorková, Dominika Kavaschová, Martin Hronský,* Michal Kinik,* Michal Noga* * ako hosť

Premiéry 25. a 26. mája 2019 o 19.00 h
nová budova SND, Štúdio

Aischylos Oresteia (2012)
Táňa Pauhofová, Robert Roth, Milan Ondrík

Fyzici

Hra s názvom Fyzici s podtitulom komédia od švajčiarskeho dramatika Friedricha Dürrenmatta zachvátila divadelnú Európu krátko po napísaní. Stala sa groteskou s veľmi reálnymi témami, ktoré v období studenej vojny vyvolávali strach v časti ľudstva.
Hra, ktorú napísal v roku 1961, sa inscenovala hneď v roku 1962 v Schauspielhaus Zürich. A na slovenských javiskách ju diváci videli následne nato. Už v marci 1963 sme ju uviedli v SND v réžii Ivana Licharda. Následne v decembri 1963 v Divadle Jonáša Záborského v Prešove v réžii Pavla Rímskeho, v apríli 1964 v Krajovom divadle v Trnave v réžii Zdena Krausa a napokon až v máji 1969 v Štátnom divadle Košice v réžii Vladimíra Petrušku. A zdá sa, že potom sa čas *Fyzikov* na Slovensku naplnil a objavili sa vo sfére nezávislého divadla až po roku 2000. A teraz takmer päťdesiat rokov od posledného uvedenia na pôde profesionálneho štátneho divadla sa k *Fyzikom* v Činohre SND vraciame inscenáciou poľského režiséra Jana Klatu. Jeho tvorbu sme priblížili v minulom čísle, ale k úspechom treba prirátať veľmi čerstvú cenu, a to, že jeho minuloročná inscenácia *Něco za něco* v pražskom Divadle pod Palmovkou sa stala v marci 2019 víťaznou inscenáciou roku 2018. Ale naspäť k *Fyzikom*. Táto modelová hra v čase studenej vojny zhmotnila predstavy o dosahu obáv z atómového zbrojenia. Vznikla vlastne krátko po stavbe berlínskeho múru v roku 1961, v období, ktoré nazvali atómovým vekom. Ešte stále čerstvo po skúsenosti s 2. svetovou vojnou, ale i kórejskou krízou z rokov 1950 – 1953. Bolo to obdobie politicky nestabilné, ktoré eskalovalo napätia a neistoty. V čase takýchto pnutí a neistôt prišiel Dürrenmatt s hrami, ktoré svet zasadili do modelového rámca a otvárali možnosti interpretácie. Dürrenmatt prišiel so svojou umeleckou tézou, v ktorej svet nezobrazuje v tragických súvislostiach tragicky, ale tragické okolnosti dostávajú groteskný až komediálny rozmer. Je to svet, ktorému sa vysmieva, svet, ktorý desí, svet, ktorý prekvapuje. Komédia, groteska sa stáva žánrom, ktorým sa v danej situácii dá hovoriť o danej dobe. Inšpiráciu našiel aj v hre Bertolta Brechta *Život Galileiho*. Vlastnú hru opatril dôležitými 21 bodmi, ktoré by mohli čitateľa bezpečne previesť žánrom i zmyslom textu. Modelová hra alebo situácia vovádza diváka i čitateľa do špecializovaného psychiatrického zariadenia doktorky Mathildy von Zahnd, kde sa stretávajú rôzni pacienti. Trojica hlavných aktérov predstiera bláznivosť cez konkrétnu osobnosť. Objavuje sa tu vizionár ako Einstien, Newton či skeptik, nositeľ apokalypsy v podobe kráľa Šalamúna. V skutočnosti sú to fyzici, agenti tajných služieb, ktorí sa ukrývajú pred svetom v snahe zachrániť ho pred zneužitím ich poznatkov, ktoré súvisia so silou jadra. Prekvapivý záver odhaľuje, kto je v tejto hre skutočný blázon, kto je vedec, kto je agent, kto je manipulátor a kto sa chystá zničiť svet.
S dnešným poznaním minulosti, so skúsenosťou s atómovou bombou 2. svetovej vojny, s výbuchom atómovej elektrárne Černobyľ a naposledy i s katastrofou vo Fukušime sa môžeme na *Fyzikov* dívať súčasnejšími očami. Už to nie je iba modelová hra, ale hlboký rez do myslenia človeka 20. a 21. storočia. Do jeho utópií, predstáv o lepšom svete i totálnom skepticizme a zlyhaní. *Fyzici* zapadajú do sezóny, v ktorej sa skúmajú možnosti intelektu v období, keď sa zdá, že nadpočet informácií spôsobuje dezinformovanosť. Môžeme sa ešte spoliehať na poznanie? Kto preberá zodpovednosť za svet? Kde sú a aká je pozícia vedcov vo vzťahu k veľkým spoločnostiam a zbrojárskemu priemyslu? Aká je vlastne realita, keď sa zdá, že nie je tým, čím sa zdá? *Fyzici* už opäť nie sú vzdialená minulosť, ale nepokojná blízkosť, keď sa zdá, že svet riadia blázni.

Miriam Kičiňová,
lektorka dramaturgie Činohry SND,
dramaturgička inscenácie

Friedrich Dürrenmatt
Fyzici

Preklad Eduard V. Tvarožek
Réžia Jan Klata
Dramaturgia Miriam Kičiňová
Scéna a kostýmy Justyna Łagowska
Výber hudby - adaptácia Jan Klata
Choreografia Maćko Prusak
Účinkujú Jana Oľhová, Gabriela Dzuríková, Monika Potokárová, Dano Heriban, Roman Poláčik, Robert Roth, Martin Šalacha, Emil Horváth, Monika Horváthová* * ako hosť

Premiéry 1. a 2. júna 2019 o 19.00 h
nová budova SND | Sála činohry

Slovenské národné divadlo

Program Apríl 2019

Činohra

Pondelok 1. 4.
tRIP
Radosław Paczocha
Čierna komédia o troch kamarátoch v zlom čase na zlom mieste – či skôr v zlom „stave" a za zlých okolností
19.30 – 21.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Utorok 2. 4.
Pohreb alebo svadba – čo skôr?
Chanoch Levin
Magická komédia o neobvyklých prípravách na svadbu
10.00 – 12.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Streda 3. 4.
Vojna a mier
Lev Nikolajevič Tolstoj
Jedno z najväčších a najslávnejších diel svetovej literatúry
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Nad našu silu
Bjørnstjerne Bjørnson
Báseň o slobode, rovnosti a odpustení?
19.00 – 20.45 hod. | nová budova SND | Štúdio

Štvrtok 4. 4.
Elity
Jiří Havelka a kol.
Zamyslenie sa nad podstatou moci, vládnutia a procesom prechodu z jedného režimu do druhého
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Mercedes Benz
Péter Esterházy
Turbulentné dejiny strednej Európy v osudoch jednej rodiny
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Piatok 5. 4.
Hedda Gablerová
Henrik Ibsen
Hra o večnej nespokojnosti, o balansovaní na okraji tragédie a šialenstva
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Nepolepšený svätec
Ľubomír Feldek
Osud katolíckeho disidenta a lekára Silvestra Krčméryho
19.00 – 21.30 hod. nová budova SND Štúdio

Sobota 6. 4.
Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch
Ján Palárik
Veselohra o zmierení, dobrodružstve, hrách lásky a náhody
19.00 – 21.50 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Pred západom slnka
Gerhart Hauptmann
Silná rodinná dráma nositeľa Nobelovej ceny za literatúru
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND | Štúdio

Ste medzi nami — Premiéra
Autorská inscenácia divadla Zrakáč
19.30 – 21.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Nedeľa 7. 4.
Pohreb alebo svadba – čo skôr? — séria NČ 3
Chanoch Levin
Magická komédia o neobvyklých prípravách na svadbu

Nedeľa 14. 4.
Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch
Ján Palárik
Veselohra o zmierení, dobrodružstve, hrách lásky a náhody
19.00 – 21.50 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Bačova žena
Ivan Stodola
Ikonická dráma o žene medzi dvomi mužmi
19.00 – 20.40 hod. | nová budova SND | Štúdio

Utorok 16. 4.
Richard III. — séria SK
William Shakespeare
Shakespearova politická dráma o antihrdinovi, manipulácii a intrigách
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Popol a vášeň
Christopher Hampton
Strhujúca rekonštrukcia o zrade, priateľstve, poľovačke a vášni
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Veselé paničky windsorské
William Shakespeare
Klasická shakespearovská komédia o záletnom rytierovi Falstaffovi
19.00 – 22.00 hod. | historická budova SND

Streda 17. 4.
Rodáci
Valeria Schulczová, Roman Olekšák
Pôvodná slovenská hra Rodáci v réžii nemeckého režiséra T. Köhlera
19.00 – 20.40 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Leni
Valeria Schulczová, Roman Olekšák
Slovenská hra o kontroverznej režisérke Tretej ríše Leni Riefenstahlovej
19.00 – 20.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Korene
Poetický večer s hudbou Martina Geišberga
19.30 – 20.20 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Štvrtok 18. 4.
Tak sa na mňa prilepila
Georges Feydeau
Bláznivá komédia o tom, ako sa jeden muž rozhodol opustiť jednu ženu
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Vysoká škola diváckeho umenia
István Tasnádi
Kabaretná hra pre troch hercov
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nepolepšený svätec
Ľubomír Feldek
Osud katolíckeho disidenta a lekára Silvestra Krčméryho
19.30 – 22.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Utorok 20. 4.
Ruské denníky — Premiéra
Alʼa Rachmanovová, Roman Polák
Príbeh dievčaťa z kultúrnej rodiny počas revolúcie a občianskej vojny v Rusku
19.00 – 22.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Utorok 23. 4.
Vojna a mier
Lev Nikolajevič Tolstoj
Jedno z najväčších a najslávnejších diel svetovej literatúry
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Utorok 30. 4.
Apartmán v hoteli Bristol
Roald Dahl
Čierna komédia na motívy poviedok R. Dahla
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Utorok 30. 4.
Krotká
Fiodor Michajlovič Dostojevskij
Adaptácia novely ruského klasika
19.00 – 20.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nepolepšený svätec
Ľubomír Feldek
Hra písaná na telo o katolíckom disidentovi Silvestrovi Krčmérym
19.30 – 22.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Opera

Utorok 2. 4.
Rigoletto
Giuseppe Verdi
Opera v troch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND

Hudobné soirée k storočnici Tibora Freša a Bartolomeja Urbanca — Koncert
Účinkujú A. C. Diz, R. Pechanec
19.00 – 20.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Streda 3. 4.
Carmen
Georges Bizet
Opera v štyroch dejstvách vo francúzskom jazyku
19.00 – 21.55 hod. | historická budova SND

Piatok 5. 4.
Barbier zo Sevilly
Gioacchino Rossini
Komická opera v dvoch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.40 hod. | historická budova SND

Sobota 6. 4.
Figaro sem, Figaro tam* — séria PD
Gioacchino Rossini
Martin Vanek predstavuje operu Barbier zo Sevilly deťom
11.30 – 12.55 hod. | historická budova SND

Štvrtok 11. 4.
Don Giovanni — séria SO
Wolfgang Amadeus Mozart
Opera v dvoch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND

Sobota 13. 4.
Poľská krv
Oskar Nedbal
Opereta v troch dejstvách v slovenskom jazyku
19.00 – 22.10 hod. | historická budova SND

Pondelok 15. 4.
Poľská krv
Oskar Nedbal
Opereta v troch dejstvách v slovenskom jazyku
11.00 – 14.10 hod. | historická budova SND

Streda 24. 4.
Čarovná flauta
Wolfgang Amadeus Mozart

Slovenské národné divadlo

Program Máj 2019

Činohra

Štvrtok 2. 5.
Antigona — séria OŽ, séria SK
Sofokles
Príbeh o hrdinke, ktorá vie, že skutok sa stal
19.00 – 20.15 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Pred západom slnka
Gerhart Hauptmann
Silná rodinná dráma nositeľa Nobelovej ceny za literatúru
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND | Štúdio

Piatok 3. 5.
Rivers of Babylon
Peter Pišťanek
Kultový román Petra Pišťanka na doskách SND
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Popol a vášeň
Christopher Hampton
Strhujúca rekonštrukcia o zrade, priateľstve, poľovačke a vášni
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Sobota 4. 5.
Projekt 1918
Voľne na motívy próz Josepha Rotha
Pohľad na posledné roky mnohonárodnej rakúsko-uhorskej monarchie
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Vysoká škola diváckeho umenia
István Tasnádi
Kabaretná hra pre troch hercov
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Morena
D. Kavaschová, A. Bučková, M. Kvietik, M. Ondriska
Autorská inscenácia ako sonda do vnútorného sveta ženy na prelome tridsiatky
19.30 – 20.30 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Nedeľa 5. 5.
Je úžasná!
Peter Quilter
Komédia o najhoršej speváčke na svete
19.00 – 21.25 hod. | nová budova SND | Sála Činohry

Láskavé bohyne
Jonathan Littell
Temná freska o kompromisoch so svedomím
19.00 – 22.20 hod. | nová budova SND | Štúdio

Green Drama
Prezentácia dramatických textov s diskusiou
11.00 – 13.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón
Vstup voľný do naplnenia kapacity

Morena
D. Kavaschová, A. Bučková, M. Kvietik, M. Ondriska
Autorská inscenácia ako sonda do vnútorného sveta ženy na prelome tridsiatky
19.30 – 20.30 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Pondelok 6. 5.
Znovuzjednotenie Kóreí
Hosťovanie Štátneho divadla Košice
19.00 – 21.40 hod. | nová budova SND | Štúdio

tRIP
Radosław Paczocha
Čierna komédia o troch kamarátoch v zlom čase na zlom mieste – či skôr v zlom „stave" a za zlých okolností
19.30 – 21.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Utorok 7. 5.
Apartmán v hoteli Bristol
Roald Dahl
Čierna komédia na motívy poviedok Roalda Dahla
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Korene
Poetický večer s hudbou Martina Geišberga
19.30 – 20.20 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Streda 8. 5.
Trojboj
Festival Nová dráma
Inscenované čítanie víťazných textov Dráma 2018
13.30 – 15.30 hod. | nová budova SND | Modrý salón
Vstup voľný do naplnenia kapacity

Štvrtok 9. 5.
Fanny a Alexander — Derniéra
Ingmar Bergman
Veľká rodinná sága nazeraná očami dvoch detských hrdinov
19.00 – 22.15 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Piatok 10. 5.
Štvorec
Ruben Östlund
Prvá divadelná adaptácia medzinárodne oceňovaného filmu (Zlatá palma v Cannes)
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Motýľ na anténe
Hosťovanie Bábkového divadla na Rázcestí, Banská Bystrica
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Leni
Valeria Schulczová, Roman Olekšák
Slovenská hra o kontroverznej režisérke Tretej ríše Leni Riefenstahlovej
19.30 – 21.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Sobota 11. 5.
Tak sa na mňa prilepila
Georges Feydeau
Bláznivá komédia o tom, čo sa môže stať, ak sa muž rozhodne opustiť ženu
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Je úžasná!
Peter Quilter
Komédia o najhoršej speváčke na svete
19.00 – 21.25 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nedeľa 12. 5.
Bál
Božena Slančíková-Timrava/Daniel Majling
Na motívy poviedok Boženy Slančíkovej-Timravy
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Kabaret Normalizácia alebo Modlitba pre Martu
Matúš Bachynec
Hra písaná na telo o výnimočnej speváčke i osobnosti Marte Kubišovej
19.30 – 21.10 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Pondelok 13. 5.
Hosťovanie Činohry SND v Zlíne, ČR
s inscenáciou Láskavé bohyne

Streda 15. 5.
Morena
D. Kavaschová, A. Bučková, M. Kvietik, M. Ondriska
Autorská inscenácia ako sonda do vnútorného sveta ženy na prelome tridsiatky
19.00 – 20.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Štvrtok 16. 5.
Veselé paničky windsorské
William Shakespeare
Klasická shakespearovská komédia o záletnom rytierovi Falstaffovi
19.00 – 22.00 hod. | historická budova SND

Zjavenie (hrobárova dcéra)
Viliam Klimáček
Ironická groteska o tradičnej rodine, o slovenskej duši a o strachu
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND | Štúdio

Piatok 17. 5.
Ako sa Lomidrevo stal kráľom*
Ľubomír Feldek
Fantazijná rozprávka o hrdinoch, drakoch, princeznách aj jazyku a vesmíre pre celú rodinu
10.00 – 12.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Vedľajšie účinky — séria NČ 2
Lucy Prebble
Hra oceňovanej britskej autorky skúma hranice vedy a etiky, ale aj našich vlastných emócií
19.00 – 21.20 hod. | nová budova SND | Štúdio

Sobota 18. 5.
Vojna a mier — séria SK
Lev Nikolajevič Tolstoj
Ruská epopeja o spletitých cestách lásky v súkolí historických osudov
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Leni
Valeria Schulczová, Roman Olekšák
Slovenská hra o kontroverznej režisérke Tretej ríše Leni Riefenstahlovej
19.00 – 20.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nedeľa 19. 5.
Ruské denníky — séria NČ 3
Aľa Rachmanovová, Roman Polák
Príbeh dievčaťa z kultúrnej rodiny počas revolúcie a občianskej vojny v Rusku
19.00 – 22.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Pohreb alebo svadba – čo skôr?
Chanoch Levin
Magická komédia o neobvyklých prípravách na svadbu
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Utorok 21. 5.
Hedda Gablerová
Henrik Ibsen
Hra o večnej nespokojnosti, o balansovaní na okraji tragédie a šialenstva
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Nepolepšený svätec
Ľubomír Feldek
Hra písaná na telo o katolíckom disidentovi Silvestrovi Krčmérym
19.30 – 22.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Streda 22. 5.
Hedda Gablerová
Henrik Ibsen
Hra o večnej nespokojnosti, o balansovaní na okraji tragédie a šialenstva
10.00 – 12.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Slovensko 2043
Diskusie M. Strižinca o budúcnosti Slovenska s odborníkmi doplnené pohľadom umelca
19.30 – 21.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Štvrtok 23. 5.
Rodáci
Valeria Schulczová, Roman Olekšák
Pôvodná slovenská hra Rodáci v réžii nemeckého režiséra Tilmanna Köhlera
19.00 – 20.40 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Piatok 24. 5.
Elity
Jiří Havelka a kol.
Zamyslenie sa nad podstatou moci, vládnutia a procesom prechodu z jedného režimu do druhého
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Bakchantky — pred-premiéra
Euripides
Príbeh o rozpore medzi autoritatívnou vládou a bezuzdným hedonizmom
19.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Kabaret Normalizácia alebo Modlitba pre Martu
Matúš Bachynec
Hra písaná na telo o výnimočnej speváčke i osobnosti Marte Kubišovej
19.30 – 21.10 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Sobota 25. 5.
Tak sa na mňa prilepila
Georges Feydeau
Bláznivá komédia o tom, čo sa môže stať, ak sa muž rozhodne opustiť ženu
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Bakchantky — Premiéra
Euripides
Príbeh o rozpore medzi autoritatívnou vládou a bezuzdným hedonizmom
19.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nedeľa 26. 5.
Bakchantky — Premiéra
Euripides
Príbeh o rozpore medzi autoritatívnou vládou a bezuzdným hedonizmom
19.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Utorok 28.5.
Hosťovanie Činohry SND v Brne, ČR
s inscenáciou Pred západom slnka

Streda 29. 5.
Bakchantky — séria NČ 1
Euripides
Príbeh o rozpore medzi autoritatívnou vládou a bezuzdným hedonizmom
19.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Štvrtok 30. 5.
Bačova žena
Ivan Stodola
Ikonická dráma o žene medzi dvomi mužmi
19.00 – 20.40 hod. | nová budova SND | Štúdio

Piatok 31. 5.
Láskavé bohyne
Jonathan Littell
Temná freska o kompromisoch so svedomím
19.00 – 22.20 hod. | nová budova SND | Štúdio

Opera

Štvrtok 2. 5.
Rozprávka o šťastnom konci* — Premiéra
Peter Zagar
Rozprávková opera pre deti a ich rodičov v slovenskom jazyku
18.00 – 19.30 hod. | historická budova SND

Piatok 3. 5.
Sadko — Koncertné predvedenie
Nikolaj Rimskij-Korsakov
Opera v siedmich obrazoch v ruskom jazyku. Koncertné predvedenie
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND

Utorok 7. 5.
Turandot — séria OŽ
Giacomo Puccini
Opera v troch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.50 hod. | nová budova SND

Štvrtok 9. 5.
Predaná nevesta
Bedřich Smetana
Komická opera v troch dejstvách v českom jazyku
19.00 – 21.40 hod. | nová budova SND

Sobota 11. 5.
Nepredajme nevestu!* — séria PD
Bedřich Smetana
Martin Vanek predstavuje deťom operu
Predaná nevesta
11.00 – 12.15 hod. | nová budova SND

Utorok 14. 5.
Tosca — séria VP
Giacomo Puccini
Opera v troch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND

Štvrtok 16. 5.
La traviata
Giuseppe Verdi
Opera v troch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND

Piatok 17. 5.
Così fan tutte
Wolfgang Amadeus Mozart
Komická opera v dvoch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.35 hod. | historická budova SND

Utorok 21. 5.
Rozprávka o šťastnom konci*
Peter Zagar
Rozprávková opera pre deti a ich rodičov v slovenskom jazyku
11.00 – 12.30 hod. | historická budova SND

Streda 22. 5.
Rozprávka o šťastnom konci*
Peter Zagar
Rozprávková opera pre deti a ich rodičov v slovenskom jazyku
11.00 – 12.30 hod. | historická budova SND

Štvrtok 23. 5.
Macbeth
Giuseppe Verdi
Opera v štyroch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 22.00 hod. | historická budova SND

Sobota 25. 5.
Rozprávka o šťastnom konci*
Peter Zagar
Rozprávková opera pre deti a ich rodičov v slovenskom jazyku
11.00 – 12.30 hod. | historická budova SND

Utorok 28. 5.
Rozprávka o šťastnom konci*
Peter Zagar
Rozprávková opera pre deti a ich rodičov v slovenskom jazyku
11.00 – 12.30 hod. | historická budova SND

Streda 29. 5.
Nabucco
Giuseppe Verdi
Opera v štyroch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.45 hod. | historická budova SND

Balet

Sobota 4. 5.
Beatles Go Baroque
Peter Breiner, Reona Sato, Andrej Petrovič, GlenLambrecht, Adrian Ducin, Igor Holováč
Večer pôvodnej choreografie
19.00 – 21.00 hod. | historická budova SND

Utorok 7. 5.
Večer tanečného umenia VŠMU a Baletu SND
Prezentácia záverečných prác študentov Katedry tanečnej tvorby VŠMU
19.00 hod. | historická budova SND

Sobota 11. 5.
Beatles Go Baroque
Peter Breiner, Reona Sato, Andrej Petrovič, Glen Lambrecht, Adrian Ducin, Igor Holováč
Večer pôvodnej choreografie
19.00 – 21.00 hod. | historická budova SND

Streda 15. 5.
Giselle
Adolphe Charles Adam, Rafael Avnikjan
Romantický balet v dvoch dejstvách
19.00 – 21.00 hod. | historická budova SND

Sobota 18. 5.
Esmeralda
Cesare Pugni, Vasilij Medvedev, Stanislav Fečo/ podľa Mariusa Petipu
Baletný epos na motívy románu Victora Huga
19.00 – 21.50 hod. | nová budova SND
Inscenáciu uvádzame v spolupráci s Petipa Heritage Fund St. Petersburg.

Pondelok 20. 5.
Esmeralda
Cesare Pugni, Vasilij Medvedev, Stanislav Fečo/ podľa Mariusa Petipu
Baletný epos na motívy románu V. Huga.
19.00 – 21.50 hod. | nová budova SND
Inscenáciu uvádzame v spolupráci s Petipa Heritage Fund St. Petersburg.

Streda 22. 5.
Korzár — séria ZV
Adolphe Charles Adam, Vasilij Medvedev
Klenot klasického baletu v troch dejstvách a piatich obrazoch
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND

Štvrtok 23. 5.
Lúčnica v SND — Hosťovanie
Z tvorby prof. Štefana Nosáľa
Program tanečného súboru, orchestra a speváckej skupiny Lúčnica
19.00 – 20.50 hod. | nová budova SND

Sobota 25. 5.
Tulák Chaplin – pocta géniovi
Daniel de Andrade, Carl Davis, Mark Bailey
Pôvodný balet v dvoch dejstvách v spolupráci s Roy Export S.A.S., Charlie Chaplin™ © Bubbles Incorporated S.A.
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND

Pondelok 27. 5.
Tulák Chaplin – pocta géniovi
Daniel de Andrade, Carl Davis, Mark Bailey
Pôvodný balet v dvoch dejstvách v spolupráci s Roy Export S.A.S., Charlie Chaplin™ © Bubbles Incorporated S.A.
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND

Piatok 31. 5.
Snehulienka a sedem pretekárov
Libor Vaculík, Václav Patejdl, Boris Filan
Tanečný muzikál pre malých i veľkých
18.00 – 19.55 hod. | historická budova SND

99. sezóna

WWW.SND.SK
NAVSTEVNIK. SK

Vstupenky na všetky predstavenia Slovenského národného divadla si môžete kúpiť a rezervovať: v pokladnici v novej budove SND, Pribinova 17, (vchod z Olejkárskej ulice), Po – Pi: 8.00 – 19.00 hod., So – Ne: 9.00 – 12.00 a 14.00 – 19.00 hod. a v pokladnici v historickej budove SND, (vchod z Jesenského ul.), Po – Ne: 2 hodiny pred každým predstavením hraným v historickej budove SND — Uzávierka programu 3. 4. 2019. — Zmena programu je vyhradená. — Vysvetlivky — * Detské predstavenie

rezervacie@snd.sk | +421 2 204 72 289

Slovenské národné divadlo je štátna príspevková organizácia Ministerstva kultúry SR. Dizajn Barbora Šajgalíková

7. – 14. júna 2019

Činohra

Aktuálny ročník medzinárodného festivalu SND Eurokontext.sk je zameraný na činohru a nesie podtitul Limity. Limity pozitívne i negatívne. Limity v myslení a bytí indivídua, rodiny i širšieho spoločenstva či celej civilizácie. Napriek deklarovanej slobode a demokracii nášho kultúrno-spoločenského priestoru či západného sveta vôbec, počet fiktívnych i tých skutočných limitov neustále narastá. Niektoré z meniacich sa limitov sú súčasťou série nových podnetov a okolností v prudko meniacom sa svete,

Utorok 9. 4.
Antigona
Sofokles
Príbeh o hrdinke, ktorá vie, že skutok sa stal
19.00 – 20.15 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Vysoká škola diváckeho umenia
István Tasnádi
Kabaretná hra pre troch hercov
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Streda 10. 4.
Bál
Božena Slančíková-Timrava/Daniel Majling
Na motívy poviedok Boženy Slančíkovej-Timravy
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Polnočná omša
Peter Karvaš
Nové spracovanie divadelnej hry Petra Karvaša
19.00 – 22.50 hod. | nová budova SND | Štúdio

Hosťovanie Činohry SND v Žiline
s inscenáciou Kabaret Normalizácia alebo Modlitba pre Martu

Štvrtok 11. 4.
Rivers of Babylon
Peter Pišťanek
Kultový román Petra Pišťanka na doskách SND
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Popol a vášeň
Christopher Hampton
Strhujúca rekonštrukcia o zrade, priateľstve, poľovačke a vášni
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Lúče otcovstva
Karol Wojtyła
Filozoficko-poetická hra jednej z najväčších osobností 20. a 21. storočia – Karola Wojtyłu
19.30 – 21.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Piatok 12. 4.
Štvorec — séria NČ 2
Ruben Östlund
Prvá divadelná adaptácia medzinárodne oceňovaného filmu (Zlatá palma v Cannes)
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND| Sála činohry

Vedľajšie účinky
Lucy Prebble
Hra oceňovanej britskej autorky skúma hranice vedy a etiky, ale aj našich vlastných emócií
19.00 – 21.20 hod. | nová budova SND | Štúdio

Sobota 13. 4.
Projekt 1918
Voľne na motívy próz Josepha Rotha
Pohľad na posledné roky mnohonárodnej rakúsko-uhorskej monarchie s jej pozlátkami a tieňmi
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Je úžasná!
Peter Quilter
Komédia o najhoršej speváčke na svete
19.00 – 21.25 hod. | nová budova SND | Štúdio

Morena
D. Kavaschová, A. Bučková, M. Kvietik, M. Ondriska
Autorská inscenácia ako sonda do vnútorného sveta ženy na prelome tridsiatky
19.30. – 20.30 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Leni
Valeria Schulczová, Roman Olekšák
Slovenská hra o kontroverznej režisérke Tretej ríše Leni Riefenstahlovej
19.00 – 20.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Streda 24. 4.
Bál
Božena Slančíková-Timrava/Daniel Majling
Na motívy poviedok Boženy Slančíkovej-Timravy
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Polnočná omša
Peter Karvaš
Nové spracovanie divadelnej hry Petra Karvaša
19.00 – 20.50 hod. | nová budova SND | Štúdio

Kabaret Normalizácia alebo Modlitba pre Martu
Matúš Bachynec
Pôvodná hra o umelkyni, ktorá mala odvahu vzoprieť sa režimu
19.30 – 21.10 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Štvrtok 25. 4.
Ruské denníky — séria NČ 2
Aľa Rachmanovová, Roman Polák
Príbeh dievčaťa z kultúrnej rodiny počas revolúcie a občianskej vojny v Rusku
19.00 – 22.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Pohreb alebo svadba – čo skôr? — séria NČ 1
Chanoch Levin
Magická komédia o neobvyklých prípravách na svadbu
19.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Slovensko 2043
Diskusie Martina Strižinca na témy spojené s budúcnosťou Slovenska s odborníkmi doplnené originálnym pohľadom umelca
19.30 – 21.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Piatok 26. 4.
Štvorec
Ruben Östlund
Prvá divadelná adaptácia medzinárodne oceňovaného filmu (Zlatá palma v Cannes)
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Vedľajšie účinky
Lucy Prebble
Hra oceňovanej britskej autorky skúma hranice vedy a etiky, ale aj našich vlastných emócií
19.00 – 21.20 hod. | nová budova SND | Štúdio

Sobota 27. 4.
Skrotenie zlej ženy
William Shakespeare
Slávna komédia o neskrotnej Kataríne a krotiteľovi Petrucciovi
19.00 – 21.40 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Polnočná omša
Peter Karvaš
Nové spracovanie divadelnej hry Petra Karvaša
19.00 – 20.50 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nedeľa 28. 4.
Fanny a Alexander
Ingmar Bergman
Veľká rodinná sága nazeraná očami dvoch detských hrdinov
19.00 – 22.15 hod. | nová budova SND |

Je úžasná!
Peter Quilter
Komédia o najhoršej speváčke na svete
19.00 – 21.25 hod. | nová budova SND | Štúdio

Štvrtok 25. 4.
O čarovnej flaute a iných kúzlach*
Wolfgang Amadeus Mozart
Martin Vanek sprevádza deti operou Čarovná flauta
11.00 – 12.15 hod. | nová budova SND

Sobota 27. 4.
Rozprávka o šťastnom konci* — premiéra séria PD 18.00 h
Peter Zagar
Rozprávková opera pre deti a ich rodičov v slovenskom jazyku
predpremiéra 10.00 – 11.30 hod.
premiéra 18.00 – 19.30 hod. | historická budova SND

Balet

Sobota 6. 4.
Korzár — obnovená premiéra
Adolphe Charles Adam, Vasilij Medvedev
Klenot klasického baletu v troch dejstvách a piatich obrazoch
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND

Utorok 9. 4.
Korzár
Adolphe Charles Adam, Vasilij Medvedev
Klenot klasického baletu v troch dejstvách a piatich obrazoch
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND

Utorok 16. 4.
Tulák Chaplin – pocta géniovi
Daniel de Andrade, Carl Davis, Mark Bailey
Pôvodný balet v dvoch dejstvách v spolupráci s Roy Export S.A.S. , Charlie Chaplin™ © Bubbles Incorporated S.A.
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND

Piatok 26. 4.
Tulák Chaplin – pocta géniovi
Daniel de Andrade, Carl Davis, Mark Bailey
Pôvodný balet v dvoch dejstvách v spolupráci s Roy Export S.A.S., Charlie Chaplin™ © Bubbles Incorporated S.A.
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND

Iné

Pondelok 1. 4.
Prvoaprílové GALA — operno-baletné GALA séria Y-VIP
Opery a Baletu SND
19.00 – 21.35 hod. | nová budova SND

99. sezóna

Vstupenky na všetky predstavenia Slovenského národného divadla si môžete kúpiť a rezervovať: v pokladnici v novej budove SND, Pribinova 17, (vchod z Olejkárskej ulice), Po – Pi: 8.00 – 19.00 hod., So – Ne: 9.00 – 12.00 a 14.00 – 19.00 hod. a v pokladnici v historickej budove SND, (vchod z Jesenského ul.), Po – Ne: 2 hodiny pred každým predstavením hraným v historickej budove SND — Uzávierka programu 3. 4. 2019. — Zmena programu je vyhradená. — Vysvetlivky — * Detské predstavenie

WWW.SND.SK
NAVSTEVNIK. SK
rezervacie@snd.sk | +421 2 204 72 289

Slovenské národné divadlo je štátna príspevková organizácia Ministerstva kultúry SR. Dizajn Barbora Šajgalíková

iné sú prejavom obrannej reakcie, ďalšie sú determinované narastajúcimi paranoidnými stavmi jedincov či celej spoločnosti. Sloboda a demokracia umožňujú neustále meniť i posúvať limity a to až takým výrazným spôsobom, že sa téma ich vlastných limitov stáva jednou z najdôležitejších otázok súčasnosti. V duchu týchto posunov a experimentov s limitmi človeka skúša a overuje svoje limity aj súčasné divadlo. Či už skúmaním šírky svojich možností a overovaním miery svojho vplyvu vo vzťahu k divákom, alebo skúmaním limitov inscenačných možností – vo vzťahu k obsahu i forme súčasného divadelného umenia.

V tomto vydaní Portálu vám predstavujeme zahraničný program tohtoročného festivalu.
FEED.X je dielom Kurta Hentschlägera, pôvodom rakúskeho audiovizuálneho umelca žijúceho v USA. Neobyčajný scénický útvar len ťažko možno charakterizovať jednoducho a jednoznačne. Ide o akúsi vizuálnu šou, experiment, performanciu, v ktorej nevystupuje žiaden človek, žiaden živý tvor. Divák sa konfrontuje „len" so sériou vizuálnych obrazcov a podnetov, ktoré veľmi intenzívnym spôsobom podnecujú jeho zmysly a skúmajú ich hranice. *FEED.X* sprostredkúva celkom ojedinelý zážitok, ktorý diváka prenáša do iného sveta, v ktorom neplatia štandardné pravidlá priestorovej a vizuálnej orientácie.

Dlhoročným tradičným hosťom z Českej republiky v SND je partnerské pražské Národné divadlo, ktoré sa tentoraz predstaví inscenáciou česko-slovenského režijného dua SKUTR. Inscenácia hry španielskeho dramatika a básnika Frederica García Lorcu ***Krvavá svadba*** spája južanskú vášeň lásky v originálnom spracovaní poetického autora so silným obrazovým videním dvojice režisérov Martin Kukučka a Lukáš Trpišovský, ktorí budú spolupracovať s Činohrou SND aj v budúcej jubilejnej stej sezóne. V *Krvavej svadbe* sa okrem iných predstavia Csongor Kassai a legendárna operná diva Soňa Červená.

Na skúmanie súvislostí medzi kolonializmom, obdobím šesťdesiatych rokov minulého storočia – rokenrolu, hippies, prvými letmi do vesmíru a dnešným kapitalistickým svetom prepojeným internetom a informačnými technológiami – sa podujal nemecký autor a režisér René Pollesh v inscenácii ***Kalifornia/Grace Slick***, ktorú pripravil v spolupráci s poľským Teatrom Rozmaitości. Sprievodkyňou menovanými obdobiami v dynamickej inscenácii plnej energických hereckých výkonov je práve oná Grace Slick, americká rokenrolová ikona šesťdesiatych rokov.

Maďarský spisovateľa novinár slovenského pôvodu Pál Závada, ktorého diela boli preložené aj do slovenčiny, je autorom predlohy, ktorá sa stala námetom pre rovnomennú inscenáciu ***Deň na trhu*** budapeštianskeho divadla Radnóti. Príbeh sa odohráva v roku 1946 vo fiktívnom maďarskom mestečku, vychádza však z reálnych dobových dokumentov. Závada v *Dni na trhu* mapuje pogrom na Židov, ku ktorému došlo celkom paradoxne alebo len zdanlivo paradoxne, vzápätí po oslobodení, po tom, ako sa skončila najväčšia vojnová kataklizma v dejinách ľudstva. Inscenácia získala viacero maďarských divadelných cien.

„Spíker alebo DJ, trochu muž, trochu žena, trochu klaun..." hovorí sa o hlavnej a jedinej postave v úvodnej anotácii k inscenácie ***Pieseň piesní*** talianskeho Fortebraccio Teatra. Autorom, režisérom a účinkujúcim v jednej osobe je Roberto Latini, ktorý originálnym a sugestívnym spôsobom spracoval jednu z kníh Starého zákona; číta ju nekonvenčným spôsobom, nezaťažený stáročnou tradíciou. Jeho slová na javisku sprevádza a výrazný zástoj má hudba, neprehliadnuteľné je i výtvarné riešenie inscenácie.

Ďalší z významných súčasných nemeckých dramatikov, ktorého dielo sa predstaví na tomto ročníku festivalu, je Roland Schimmelpfennig. Ten spracoval vo svojej novej hre ***Odysea*** starý antický príbeh, známy najmä vďaka Homérovi, o legendárnom moreplavcovi, ktorý sa po dlhých rokoch vracia domov do rodnej Itaky. Inscenácia drážďanského Staatsschauspielu v réžii Tilmanna Köhlera, ktorého poznáme aj vďaka spolupráci s Činohrou SND na inscenácii *Rodáci*, kladie otázky týkajúce sa pre nás zdanlivo jednoznačného pojmu „domov", čo toto slovo znamená, aké nadobúda

Deň na trhu

Kalifornia/Grace Slick

Krvavá svadba

Odysea

významy a aké podoby najmä v súvislosti s tzv. migračnou krízou, pálčivou témou súčasnosti, týkajúcej sa nielen európskych krajín.

Mimoriadne úspešná inscenácia pražského divadelného zoskupenia VOSTO5 ***Spoločenstvo vlastníkov*** je groteskným pohľadom na jednu bytovú schôdzu v obyčajnom činžiaku, akých sa koná v každom meste a mestečku niekoľko stoviek ročne. Každý, kto sa na tejto akcii zúčastnil, tuší, aké divadelné možnosti stretnutie vlastníkov bytových jednotiek ponúka. Permanentné napätie, súboj eg, márnomyseľnosť, neústupčivosť, absurdné výzvy, požiadavky a uzávery v jednom. Autorom libreta a režisérom inscenácie je Jiří Havelka, na Slovensku známy o. i. úspešným opusom *Elity*, ktorý je dodnes v repertoári Činohry SND.

Festival Eurokontext.sk budú dopĺňať okrem zahraničných inscenácií predstavenia Činohry SND a vystúpenie Štátneho divadla Košice s čerstvou novinkou svojho repertoáru ***Máriou Stuartovou*** nemeckého romantického básnika a dramatika Friedricha Schillera v réžii slovinského režiséra Diega de Breu známeho niekoľkými opernými i činohernými inscenáciami, ktoré vytvoril na pôde SND v uplynulých rokoch. Ďalej nebudú chýbať majstrovské lekcie hosťujúcich umelcov, diskusie, prezentácie, tvorivé a pracovné stretnutia.

Miro Dacho,
dramaturg Činohry SND

eurokontext.sk

Rozprávka o šťastnom konci

Rodinná opera

Návrh scény Vlado Král

Pozvánka na dobrodružný aj vtipný, romantický aj zábavný výlet

Máš rád rozprávky? A ak áno, v čom?
Priznajme si to: Všetci máme radi rozprávky. Či sa nám to páči, alebo nie. Či už vo forme spomienky na naše detstvo. Či ako výraz našej túžby po svete, kde vládnu skutočné hodnoty. Mravné hodnoty. Taká by mala byť aj táto rodinná rozprávková opera, ktorú premiérovo uvedieme v historickej budove SND na konci apríla. Išlo o priamu objednávku našej prvej opernej scény. Chceme deti a ich rodičov či učiteľov pozvať na dobrodružný aj vtipný, romantický aj zábavný výlet. S patričnou dávkou farebnosti, hudobnej melodickosti, javiskovej mágie. Dramatickej prekvapivosti až akrobatickej zázračnosti.

A keby si mal odhaliť čo-to zo samotného príbehu?
Ako to už býva v rozprávke dobrým zvykom, začnem tradične: Kde bolo, tam bolo... Bolo raz jedno obrovské kamarátstvo. Veľké ako rozprávkové kráľovstvo. A toto priateľstvo dokázalo nielen hory prenášať, ale aj zlobu a choroby zdolávať. Jedna z našich dvoch hrdiniek je uväznená v nemocnici a jej kamarátka Julka sa rozhodne jej pomôcť. Preto sa vydá na ďalekú cestu do kráľovstva rozprávok, kde sa stratil šťastný koniec! Alebo ho niekto skryl? A uznajte... Aká by to už bola rozprávka bez šťastného konca? Naša Julka je odvážna a smelá. A spolu s neposedným kamarátom Martinkom chce zakliate kráľovstvo (aj svoju kamarátku) vyliečiť. Uväznený a dobre ukrytý „šťastný koniec" chcú nájsť a oslobodiť! Musia prekonať nástrahy zlej kráľovnej Belladony a jej troch rozmaznaných dcér – Zlaty, Zory a Zity. Na svojej dobrodružnej ceste stretávajú postavy dobré aj zlé: kráľa Tichomíra, vílu Julianu, princa Valeriána, ale aj prefíkaného kocúra Kolomana, ktorý na seba preberá množstvo tajomných podôb. Snaží sa ich vlastnými premenami zmiasť a poraziť. Ale viac už neprezradím...

Divadelná mágia ponúka množstvo prostriedkov, ako javiskové príbehy rozprávať. Ktoré si si vybral so svojimi kolegami – spolutvorcami?
Ústredná dvojica často zápasí až s neľudskou zákernosťou, chamtivosťou a závisťou. Pri ich skúškach im pomáha vlastná odvaha, cit pre spravodlivosť, vlastná hravosť a láska.
Našej rozprávke nebude chýbať humor ani napätie, javisková poézia ani scénická premenlivosť. Nádherne malebná dekorácia, ktorú pre divákov „na mieru" namaľoval skúsený slovenský ilustrátor Vlado Král. Ale aj farebne hýrivé a vtipné kostýmy z dielne Diany Strauszovej. Dramatické momenty, javiskové fígle, pointovanie situácií a nečakané zvraty. To všetko podporené perlivým hudobným naštudovaním Dušana Štefánka, občerstvené krehkými hláskami detských speváčikov z Pressburg singers pod vedením Janky Rychlej. Svižné aj lyrické choreografie Silvie Belákovej, stojace na hranici akrobatických kúskov v podaní mladých parkúristov.

Čo všetky tieto zložky spája?
Nádherná hudba Petra Zagara. Zázračná voda aj rozbúrená riava, ktorá vás prevedie všetkými nástrahami, tajomstvami, či krásami príbehu. V dojímavých áriách, vtipných tercetách alebo duetách. Podporená úsmevnými textami Dana Heviera. Dôležitá bude hudba. Lebo – verte mi! – hudba v divadle môže ľuďom prinášať nielen zábavu a šťastie, ale dokáže aj zázračne liečiť. A to už stojí za to vidieť a zažiť na vlastnej koži, nemyslíte?! Veď, aký by to bol život bez zázrakov, spontánnej hravosti, skutočných kamarátstiev a šťastných koncov?

Svetozár Sprušanský,
režisér a spoluautor libreta,
v rozhovore so Zuzanou Hrdličkovou,
divadelnou publicistkou

„Aký by to bol život bez zázrakov, spontánnej hravosti, skutočných kamarátstiev a šťastných koncov?

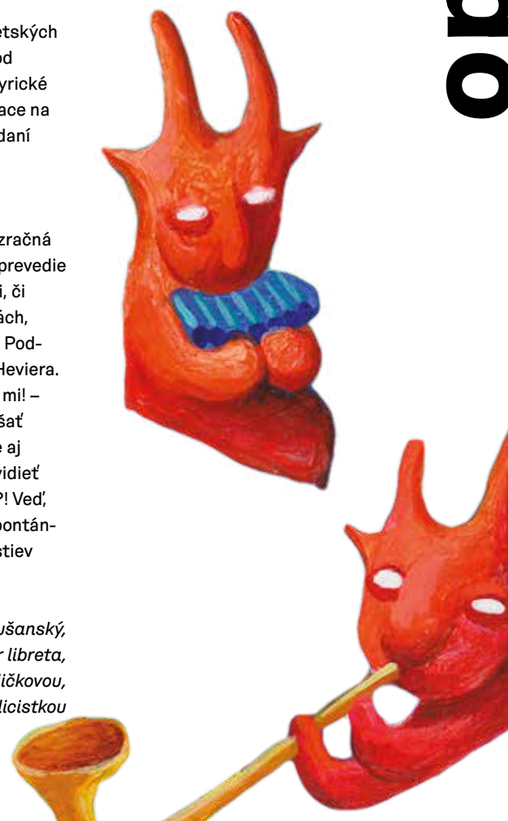

Rozprávok nie je nikdy dosť

Ty, ako generálny rozprávkar Slovenska, si ich napísal stovky. Ale aj riekaniek, básničiek, textov piesní, poviedok… Aký je stav rozprávkových tokov na Slovensku? Je ich málo či dostatok?
Tak ako vždy, životodarný a živelný. Deti, ale aj dospeláci, neustále potrebujú prísun fantázie a viery, že dobrí budú odmenení a darebáci potrestaní. Že múdrosť a šikovnosť zvíťazia nad hrubou silou. Humor a dobrá nálada porazia nasrdenosť a zlosť. Rozprávkové toky, ako hovoríš, sa presunuli aj do iných žánrov: do fantasy, do strieľačiek na počítači, do minicraftov, do komiksov… A potom: Rozprávok nie je nikdy dosť, aj keby ich bolo dosť.

Každý z nás sa v rozhovoroch (a so slzou v oku) vyjadruje, ako je rozprávka základ. Základ pre život. Tak pre dieťa, ako aj pre človeka v jeho dospelosti. Pre jeho úplnosť. Absolútnosť. V čom konkrétne?
Rozprávka v nás posilňuje imunitu voči zlu a darebáctvu, dáva nám silu snívať a svoje sny aj uskutočňovať. Mať fantáziu predstaviť si krajší a farebnejší svet a tú fantáziu potom premeniť na skutočnosť.

Aké rozprávky si ty ako dieťa mal najradšej? A teraz?
Bol som odchovaný na Andersonovi, najmä na rozprávke Snehová kráľovná. Samozrejme, čítal som si aj Dobšinského s nádhernými ilustráciami Martina Benku. Neskôr som objavil Alicu v krajine zázrakov, Zlatúšika Ľubomíra Feldeka, Tomiho Janovica a jeho Neukradni tri vajcia. Potom Michaela Endeho a Dievčatko Momo. Neskôr Miloša Macourka, Aloisa Mikulku, ktorých som aj preložil do slovenčiny. Roalda Dahla, od ktorého mám aj list… No a teraz čítam rozprávky, ktoré sa volajú fantasy. Zvlášť mám rád Fictusa Fabulusa.

Občasne (ako tvorca) vstupuješ do sveta divadla. Čím ťa láka a priťahuje? V čom je tento svet iný, ako je svet voňavej knihy? Svet popísaných bielych polí čírej (nezriedenej) fantázie…
Spisovateľstvo je také osamelé remeslo: sedíš doma sám a potom vypustíš knihu a ani nie si pri tom, keď ju ľudia prijímajú. A preto mám rád divadlo: pretože tam som iba jeden z tímu. Rád sa stretám s hercami, režisérom, dramaturgom, osvetľovačmi, tanečníkmi, a keďže dnes ponúkame deťom i dospelým operu, tak aj s hudobným skladateľom, korepetítorom, dirigentom, hudobníkmi, spevákmi…

Jedno z hesiel kultivovaného a plnohodnotného človeka je: Dajme šancu knihám! Nech žije hudba! Nebojte sa divadla! S krásou na večné časy a nikdy inak! Pridal by si ďalšie?
Nemám rád heslá, ani tie, čo odo mňa pýta počítač pri reštartovaní. Verím, že každý človek, detský či dospelý, má v sebe spoľahlivú navigáciu, ktorá mu pomáha objaviť krásu, pravdu a lásku v živote.

A prezradíš niečo zo svojej kuchyne… Daj nám recept: Ako vzniká rozprávka? Kde je jej prvotný impulz? Ako sa rodí?
Každý deň dostávam do hlavy neviditeľné esemesky, to sú nápady, niekedy sa im hovorí aj inšpirácia. Hlásia sa mi rôzne postavičky, aj o mne napíš, aj o mne! A keď sú tie esemesky zaujímavé a naliehavé, tak si sadnem k počítaču a vyťukám ich do dokumentu. A rozprávka je na svete.

Keby si mal pozvať na našu Rozprávku o šťastnom konci divákov – malých aj veľkých –, akými slovami by to bolo?
Kto by nechcel, aby sa všetko dobre skončilo? Ale zároveň nemáme radi konce. Keď sú však tie konce iba začiatkom nových dobrodružstiev, tak po nich túžime. Namiešali sme pre vás veľký ohňostroj hudby, slova, spevu, tanca, farieb, pohybu, humoru, lásky, dobrodružstiev. Je ešte niekto, kto váha?

Daniel Hevier, spisovateľ, spoluautor libreta
v rozhovore s režisérom Svetozárom Sprušanským

Peter Zagar
Rozprávka o šťastnom konci

Hudobné naštudovanie Dušan Štefánek
Dirigent Dušan Štefánek, Pavol Tužinský
Libreto Daniel Hevier, Svetozár Sprušanský
Réžia Svetozár Sprušanský
Scéna a kostýmy Diana Strauszová
Výtvarník Vladimír Král
Choreografia Silvia Hudec Beláková
Dramaturgia Svetozár Sprušanský
Účinkujú Adriana Banásová, Lenka Máčiková, Pavol Remenár, Filip Tůma, Jana Bernáthová, Martina Masaryková, Denisa Hamarová, Andrea Pietrová, František Ďuriač, Juraj Peter, Dominika Krčištová, Denisa Šlepkovská, Barbora Dvorská, Andrea Vizvári, Judita Andelová, Katarína Juhásová, Juraj Kuchar, Matúš Šimko, Roman Krško, Marek Pobuda
Spoluúčinkuje orchester Opery SND, Pressburg Singers pod vedením Janky Rychlej

Premiéry 27. apríla a 2. mája 2019 o 18.00 h
historická budova SND

Liečba šokom

Pár poznámok k Hoffmannovým poviedkam

Keď sa Jules Barbier a Michel Carré rozhodli napísať hru inšpirovanú životom reálnej historickej postavy, literáta E. T. Hoffmanna, netušili ešte, že to nie je koniec: teda že tento námet osloví známeho a úspešného operetného skladateľa Jacquesa Offenbacha. Ten po dvadsiatke operetných diel stvárnil Hoffmannov príbeh ako operu. Dielo, ktorému sa rozmanitosťou inscenačných spracovaní vyrovná asi len máloktoré.

Rôznorodosť inšpirácií je tu podmienená viacerými okolnosťami: dej opery prináša tri rôzne retrospektívy, v ktorých Hoffmann spomína na svoje tri osudové ženy. Tento pomerne voľný dramaturgický tvar nám navyše autor zanechal akoby v neustálom pohybe, keďže *Hoffmannove poviedky* prešli mnohými revíziami a ponúkajú celý rad štrukturálnych alternatív. No predovšetkým: na prvý pohľad sa síce môže zdať, že ide len o nezáväzný výlet majstra operetných zápletiek do sveta opery a že teda budeme mať dočinenia s pestrým a najmä nenáročným panoptikom romantických príbehov, ale – ako sa zdá – všetko je ináč…

Vec sa ukazuje podstatne zložitejšou. Autori *Hoffmannových poviedok* totiž prichádzajú s predobrazom celkom zvláštnych troch ženských typov: ženy-stroja z dielne fenomenálneho konštruktéra, ktorá svojou dokonalosťou Hoffmanna fascinuje (Olympia), krehkej chorľavej dievčiny s umeleckou dušou, ktorá v ňom vzbudí jemný cit (Antónia) – a napokon ženy predátora, ktorý roznieti Hoffmannovu vášeň (Giulietta).
Indície sú jasné: autori išli „ponad príbehy" a do sveta intímnych Hoffmannových spomienok zakódovali ťažko čitateľnú metaforu o vzťahu muža a ženy. Vo fantazijných víziách romantického hrdinu objavujeme zjavnú stopu svojskej psychoanalýzy. Nie líniu, ale len stopu.

Po tejto stope sa tvorcovia rôznych inscenácií vyberajú hľadať podstatu Offenbachovej zvláštnej trilógie. Áno: *Hoffmannove poviedky* naoko stačí inscenačne „prerozprávať" – teda podať realistický opisný obraz príbehov o Olympii, Antónii a Giuliette. Ale čo je realistickým obrazom individuálnych spomienok, ktoré navyše pochádzajú z hlavy dramatického hrdinu – a sú možno najmä znakom – a až v druhom slede dejom? No dobre: ak je táto cesta nedostačujúca, možno sa inšpirovať rozmanitou povahou troch hrdiniek a ich príbehov – a viac či menej intuitívne vytvoriť (tak ako mnohí doteraz a iste i v budúcnosti) inscenáciu postavenú na výtvarných asociáciách na tieto charakterizačné znaky. Alebo môžeme scénický priestor chápať ako prostriedok ideovej skratky a na znaky zakódované v diele reagovať znakmi inscenačnými.

Táto variabilita možných prístupov má ešte jedno veľmi zaujímavé špecifikum. Že totiž inscenačné pohľady na dielo, ktoré ponúka také neobyčajné spektrum riešení, sa menia závratným tempom úmerným historickým zmenám spoločenských ideálov a estetických kritérií – respektíve ich znepokojujúcej absencii.
Priveľká voľnosť nemusí zákonite inšpirovať zodpovedajúce množstvo dobrých riešení. Každé podobenstvo zrkadlí v každej dobe aktuálnu spoločnosť – ale keďže tá dnešná takmer nemá typické črty (tak ako nemá typické črty človek s množstvom vnemov a minimom ideálov), sú *Hoffmannove poviedky* pre súčasných inscenátorov skutočne ťažkou výzvou.

Jacques Offenbach, majster rozmarných operetných príbehov, to v prípade Hoffmanna zobral za celkom iný koniec – a tvrdo ho konfrontoval so životom. Hrdina jeho poviedok musel podstúpiť ťažkú liečbu v podobe troch citových šokov – kým ako-tak precitol.

Ako zrozumiteľne a autenticky vyložiť túto skúsenosť dnešnému publiku?

Pavol Smolík, režisér

Jacques Offenbach
Hoffmannove poviedky

Hudobné naštudovanie Tomáš Brauner
Dirigenti Tomáš Brauner, Peter Valentovič
Réžia Pavol Smolík
Zbormajster Pavel Procházka
Scéna Jaroslav Valek
Kostýmy Ľudmila Várossová
Videoprojekcie Martin Kákoš
Pohybová spolupráca Jaroslav Moravčík
Dramaturg Martin Bendik

Premiéry 14. a 15. júna 2019
nová budova SND | Sála opery a baletu

Posledná z inscenácií Hoffmannových poviedok v SND (1992)
Réžia Jozef Bednárik, scéna Ladislav Vychodil

Trochu špásu a veľa skvelej hudby

Možno práve vznikla nová tradícia: Prvoaprílové Gala malo veľký úspech. Prinieslo nielen chvíle oddychu, ale najmä vynikajúce operné a baletné diela a výkony. Ukazuje sa, že spojenie síl našich dvoch súborov venujúcich sa hudobnodramatickému umeniu prináša spravidla pozoruhodné výsledky. To je povzbudzujúce konštatovanie, ktoré nás inšpiruje aj pri našich plánoch do budúcnosti.

Andrej Szabo, Monika Fabianová

Operní sólisti Monika Fabianová a Pavol Remenár sa predstavili celkom nezvyčajne – ako talentovaní tanečníci.

Pavol Remenár, Klaudia Göröždös

V podaní operných sólistov (Adriana Banásová, Jitka Sapara-Fischerová, Jana Bernáthová, Denisa Šlepkovská, Róbert Remeselník, Gustáv Beláček, Pavol Remenár, Juraj Peter, Igor Pasek, Michal Želonka), orchestra a zboru Opery SND a pod taktovkou Dušana Štefánka uzavrelo koncert Finále z opery Falstaff Giuseppe Verdiho „Tutto nel mondo è burla" („Celý svet je bláznovstvo"). Na záver veselého Prvoaprílového galavečera niečo na zamyslenie...

Tatum Shoptaugh, Yuki Kaminaka

So špeciálnym hosťom, Emíliou Vášáryovou sme si zaspomínali na úspešnú inscenáciu Majstrovská lekcia Marie Callas (réžia Jozef Bednárik, 2001) a „znalec divadelného zákulisia" Martin Vanek sa tentoraz predstavil „lekciami pre dospelých".

Olga Chelpanova, Konstantin Korotkov, Artemyj Pyzhov

Galavečer navštívila ministerka kultúry SR Ľubica Laššáková, ktorá sa všetkým umelcom srdečne poďakovala.

Foto Jozef Barinka

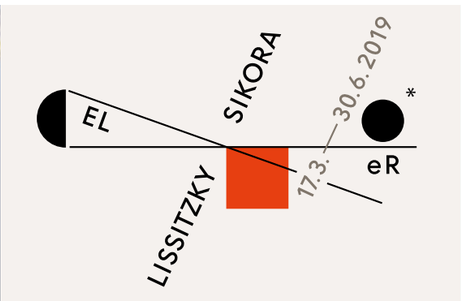

DANUBIANA MEULENSTEEN ART MUSEUM

Bratislava-Čunovo, Vodné dielo
P.O.BOX 9, 810 00 Bratislava, Slovakia

GPS | GPS N 48.034237, E 17.232605
telefón | phone +421/2/62 52 85 01
e-mail | e-mail danubiana@danubiana.sk

OTVÁRACIE HODINY 10:00 – 18:00
OPENING HOURS

v pondelok zatvorené | closed on Mondays

www.danubiana.sk

Inšpirujúca spolupráca VŠMU a Baletu SND

V roku 2014 Balet SND otvoril doširoka dvere mladým talentom VŠMU. Každoročne je vyvrcholením tejto spolupráce spoločný večer, ktorý je prezentáciou záverečných prác choreografov a umeleckých výkonov študentov katedry tanečnej tvorby.

Za Balet SND sa predovšetkým predstaví študent magisterského štúdia choreografie a sólista Baletu SND Adrian Ducin. Uvedieme tiež vybrané práce ďalších študentov choreografie a záverečné práce študentov zameraných na tanečné divadlo a performanciu. Veríme, že divákov upúta ich rôznorodosť a svieżosť a ako vždy noblesná historická budova SND bude pre nich určite veľkou výzvou i skvelou motiváciou.

V tomto akademickom roku VŠMU oslavuje 70. výročie svojho založenia. Tento večer bude príspevkom katedry tanečnej tvorby k oslavám, a preto chceme divákom okrem prác študentov ponúknuť i vystúpenia našich i zahraničných hostí.

Súkromné tanečné konzervatórium Liptovský Hrádok sa predstaví v choreografii úspešného absolventa katedry Igora Holováča, ale i so záverečnou prácou študentky choreografie baletu Dominiky Malenovskej. Členovia Hamburg Ballet Johna Neumeiera zatancujú choreografiu členky tohto súboru a súčasne študentky katedry tanečnej tvorby Kristíny Borbélyovej. Hosťom z oblasti folklórneho tanca bude v tomto programe tanečný súbor SĽUK-u s choreografiou *Tatranskí orli* jubilujúceho majstra Juraja Kubánku.

Balet SND pred piatimi rokmi otvoril dvere mladým talentom VŠMU, ktorí sa vďaka tomu umelecky i profesionálne rozvíjajú. Veríme, že tento večer naplní a ďalej posunie ideu, ktorá stála pri zrode spolupráce týchto dvoch inštitúcií.

Z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia.

Z histórie

Mestské divadlo v Prešporku/Bratislave

Predhistória nového Mestského divadla v Prešporku sa začala písať v roku 1879. Vtedy pri koncerte Cirkevného hudobného spolku v sále Reduty, ktorá bola súčasťou divadelnej budovy z roku 1776, padol z plafóna kúsok muriva. To okamžite vzbudilo zvýšený záujem mesta o bezpečnosť divadla a začalo sa uvažovať o postavení novej budovy, resp. rekonštrukcii starej. Ku konečnému rozhodnutiu sa prišlo po dlhej diskusii až v roku 1884 na základe rozhodnutia uhorského ministerstva vnútra, ktoré označilo starú budovu za technicky nedostačujúcu. Ministerstvo odporučilo postavenie „nového dôstojného domu pre domácu (maďarskú) múzu".

Za autorov projektu boli vybratí významní architekti Ferdinand Fellner ml. a Hermann Gottlieb Helmer z Viedne, autori takmer päťdesiatich divadiel od Hamburgu cez Zürich po Odesu, ktorí navrhli pre Prešporok divadlo podľa najmodernejších bezpečnostných požiadaviek v historickom neorenesančnom štýle s vnútornou neobarokovou výzdobou. Veľkolepá novostavba zmenila tvár mesta a dodala mu punc dôležitosti. Nápis na priečelí budovy Városi színház (Mestské divadlo) v maďarčine naznačoval politické okolnosti po rakúsko-uhorskom vyrovnaní. Slávnostné otvorenie sa uskutočnilo 22. septembra 1886 za účasti uhorského ministerského predsedu Kolomana Tiszu a ďalších politických predstaviteľov z Budapešti. Program, ktorého vrchol tvorila opera Bánk bán od Ferenca Erkela, odznel v podaní hostí z Budapešti, účinkujúcich bez nároku na honorár. V nasledujúcich dňoch pokračovalo úspešné hosťovanie umeleckých súborov budapeštianskej Maďarskej kráľovskej opery a Národného divadla.

Pri otvorení divadla už bolo rozhodnuté, že v novej budove sa budú pravidelne striedať nemecké predstavenia s maďarskými pod vedením príslušných riaditeľov, čo bola v porovnaní s minulosťou novinka. Divadlo hralo denne od októbra do apríla, polovica sezóny patrila nemeckému a polovica maďarskému súboru. Od roku 1905 začali v divadle prevládať maďarské predstavenia napriek dlhodobo nízkej návštevnosti. Program tvorili opery (najčastejšie s účasťou hostí z Viedne alebo Budapešti), operety (najobľúbenejšie boli viedenské), klasické a moderné konverzačné hry, komédie, frašky a veselohry. Nemeckých a rakúskych autorov dopĺňali francúzski dramatici, anglickí alebo španielski autori boli okrem Shakespeara do programu zaradení len výnimočne. Na prelome 19. a 20. storočia pribudla k vymenovaným druhom novodobá dráma. Počas prvej svetovej vojny sa na doskách divadla objavili už aj predstavenia typu varieté a revue.

Na jar roku 1902 a 1905 sa v Mestskom divadle konali hosťovania operného súboru Národného divadla z Brna pod vedením riaditeľa Františka Lacinu, ktorý medzi iným uviedol opery B. Smetanu, K. Kovařovica, A. Dvořáka, Z. Fibicha, V. Blodeka a J. R. Rozkošného v českom jazyku.
Vznik prvej Československej republiky v roku 1918 a následné založenie Družstva SND v roku 1919 priniesli rozsiahlu zmenu do prevádzky Mestského divadla. Od roku 1920 sa začali konať české a neskôr slovenské predstavenia, čo prinieslo zníženie počtu nemeckých a maďarských predstavení. Budova sa zachovala, ale začal sa v nej odohrávať nový príbeh – príbeh profesionálneho (česko)slovenského divadla.

Jana Laslavíková,
Historický ústav SAV

Legenda zvaná Jozef Kroner

Herec Jozef Kroner (20. 3. 1924 – 12. 3. 1998), rodák zo Staškova, ktorý sa vďaka pozitívnym ohlasom na svoju ochotnícku činnosť v Považskej Bystrici dostal k profesionálnemu divadlu, disponoval širokým hereckým rozpätím. Jeho odborom boli najmä drobní hrdinovia a bežní ľudia, v pokoji si nažívajúci svoj životný kolobeh. Či už to boli roly komické, dramatické, alebo tragikomické, vždy išlo o precízne štúdie ľudského typu, prejavom takým blízkym divákom v hľadisku, za obrazovkou alebo rozhlasovým prijímačom.

Svoju cestu s divadlom ako profesiou Kroner spečatil v roku 1948, keď nastúpil do súboru Slovenského komorného divadla Martin a osem rokov na tejto scéne patrilo pre neho (ako i jeho manželku Teréziu Kronerovú-Hurbanovú) medzi najplodnejšie umelecké obdobia. Mal totiž príležitosť vytvoriť bohatú galériu rôznorodých postáv, s akou sa už neskôr v divadelnej kariére nikdy nestretol. Práve martinský angažmán naznačil aj jeho budúce najčastejšie dramaturgické oblasti stvárňovaných úloh. Mal totiž príležitosť herecky tvarovať sériu komediálnych typov, trpkosťou nasiaknutých ľudských bytostí a stal sa i predstaviteľom vekovo starších rolí. Na jednej strane exceloval ako prostáčik Kubo či ako altruista Jožko Púčik v rovnomenných veselohrách, ktorých kreácie si neskôr zopakoval i vo filmovej a televíznej verzii. No bol aj intrigánom Jagom v Shakespearovom *Othellovi*, despotickým panovníkom v titulnej úlohe Verhaerenovej drámy *Filip II.*, ale najmä rozumným profesorom Poležajevom v Rachmanovovej rovnomennej hre.

Angažmán v SND, kam prešiel aj so svojou manželkou v roku 1956, preňho síce znamenal nárast ponúk z rozhlasu, televízie a filmu, ale čo sa týka divadelnej kariéry, počet úloh sa mierne znížili. Bol síce hercom všetkých kľúčových režisérov vtedajšej činohry – Jozefa Budského, Tibora Rakovského, Karola L. Zachara, neskôr aj ich mladších kolegov Petra Mikulíka a Pavla Haspru, ale postavy eminentnej podstaty sa tu pravidelne striedali s menšími partmi. Režiséri si totiž uvedomovali, že Kronerova herecká schopnosť vykreslenia ľudskej bezprostrednosti vie na svojich ramenách udržať ako náročné ústredné postavy (Galén v *Bielej nemoci*, Vang v *Dobrom človeku zo Sečuanu*, Samko Uhrík v *Kým kohút nezaspieva* a i.), tak i bohato vykresliť drobné žánrové figúrky, ktoré v jeho podaní nadobúdali nadpriemerne presvedčivý človečenský tón. Osobitú kapitolu jeho divadelného súpisu tvoria aj veseloherné úlohy ako Klbko v *Sne noci svätojánskej*, Holba v *Najdúchovi*, Sganarel v *Donovi Juanovi* či Matej Nič v *Pokuse o lietanie*, ktoré preteplil spontánnou komikou a nenútenou živiálnosťou. Vďaka svojmu zmyslu pre vykreslenie humanity a schopnosť absorbovať aj súčasné umelecké trendy pravidelne stvárňoval roly v hrách súčasných slovenských a českých autorov, napr. Petra Karvaša, Ivana Bukovčana či Václava Havla. Ak sa mu aj stávalo, že domáce divadlo jeho kvality nevyužívalo dostatočne, prijímal ponuky odinakadiaľ. Na Novej scéne stvárnil hlavnú postavu Tovjeho v muzikáli *Fidlikant na streche*, ale gro jeho tvorby spočíva najmä vo filmovom a televíznom médiu, kde sa na nedostatok príležitostí nemohol sťažovať. Jeho kreácie Tona Brtka z *Obchodu na korze*, Adama Krta z *Rysavej jalovice*, titulného Pacha, hybského zbojníka či Michala Pichandu z *Tisícročnej včely* doslova zľudoveli a stali sa zlatým dedičstvom slovenského hereckého umenia, kde hviezda Jozefa Kronera dodnes výrazne žiari.

Divadelný ústav v spolupráci so SND k 95. výročiu narodenia umelca pripravili výstavu, ktorú si môžete pozrieť v novej budove SND do konca apríla 2019.

Karol Mišovic, teatrológ
Foto Jana Nemčoková

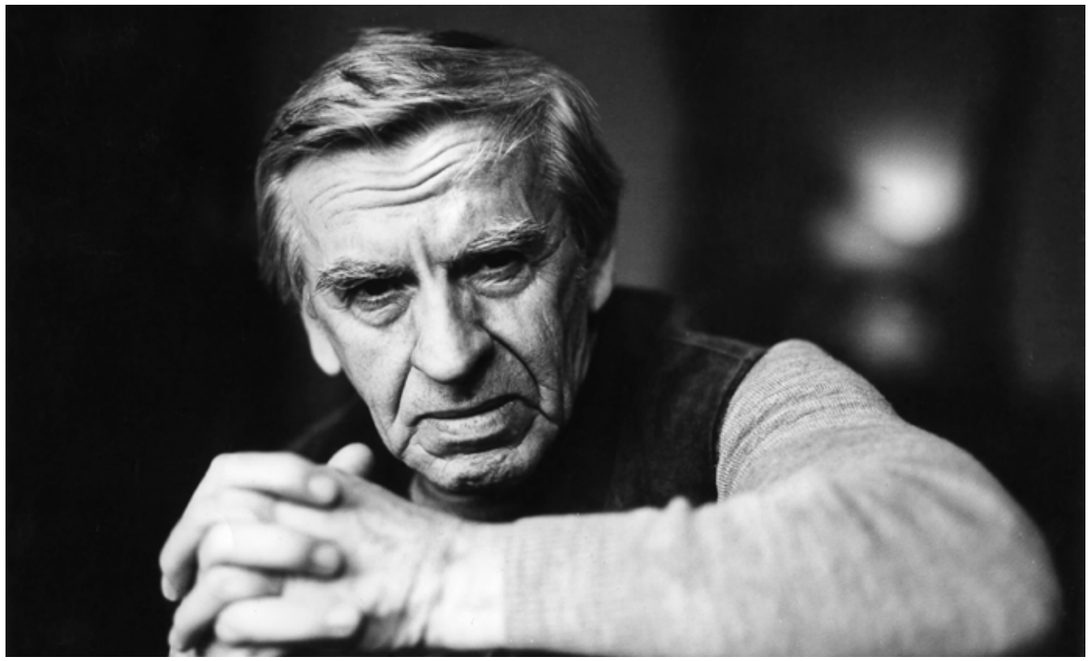

Paľko Mikulík „Vydržať!"

Oslávil by 75 rokov. A iste by okolo neho stáli zástupy gratulantov. Jeho priatelia, študenti a diváci. Každý, kto mal šťastie zažiť čas s ním a poznať jeho láskavosť, srdečnosť, usilovnosť, pracovitosť. Nečakané udalosti a príliš skoré odchody, to je spomienka na Paľka Mikulíka. A v nej obrovská húževnatosť, vytrvalosť, pokora a nekonečná kreativita. Nielen na poli hereckého umenia, ale aj kulinárskeho.

Po absolutóriu na Vysokej škole múzických umení v roku 1965 bol členom Činohry SND do roku 1968, neskôr odišiel do Divadla na Korze a po jeho zrušení sa stal členom činohry na Novej scéne, kde pôsobil aj ako umelecký šéf. Od roku 1984 začal učiť na Vysokej škole múzických umení. Do Činohry SND sa vrátil v roku 1983.

Za ten tvorivý divadelný čas sa stal výraznou hereckou osobnosťou. Účinkoval v inscenáciách nastupujúcej absurdnej drámy ako *Čakanie na Godota* (Lucky), *Stroskotanci*, *Strip-tease,* ale aj v inscenáciách *Viktor alebo vláda detí* (Viktor), *Ženba* (Štefan), *Les* (Karp), *Tri sestry* (Tuzenbach, Kulygin), *Hamlet* (Guildenstern), *Clavijo* (Buenco), *Úklady a láska* (Wurm), *Aj múdry schybí* (Gorodulin), *Médeia* (Kreón), *Richard III.* (Vojvoda z Buckinghamu), *Samovrah* (Otec Elpidius), *Smrť obchodného cestujúceho* (Charley), *Na konci hry* (Jasper) a mnohé iné.

Stále sú tu a budú diváci, ktorí si môžu pripomínať desiatky postáv z filmov a televíznych inscenácií ako *Žena v baraku*, *Každý týždeň sedem dní*, *Mário a kúzelník*, *Tisícročná včela*, *Správca skanzenu*, *Perinbaba*.

Dnes je spomienka o to smutnejšia, že nás už opustila kompletná kamarátska zostava najbližších priateľov – Labuda, Dančiak a Mikulík. Od začiatku divadelnej kariéry prežili mnoho zásadných momentov až do osudného dňa. Ani na konci sa Pavol Mikulík nevzdal. V tichu a utiahnutí prežil dočasnú tiaž, intenzívne proti nej bojoval a dokázal sa postaviť na javisko, dokázal fungovať v každodennosti a v posúvaní svojich hraníc.

Miriam Kičiňová,
lektorka dramaturgie Činohry SND

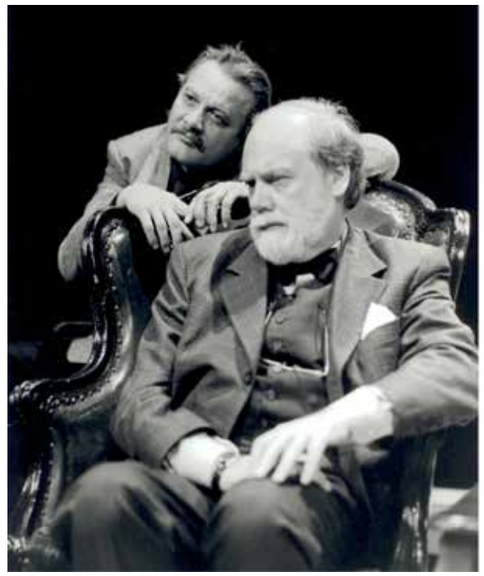

Na konci hry, Marián Geišberg,
Pavol Mikulík s povestným „Vydržať"
Foto Jana Nemčoková

Jozef Adamovič „Snažím sa hrať vždy naplno"

Nezabudnuteľný hlas, výraz, náboj a zjav. Práve 23. apríla by sa dožil významného jubilea Jozef Adamovič, člen Činohry SND v rokoch 1960 až 1991. V jeho hereckej tvorbe a oblúku sa stretá prerod romantického hrdinu do tragéda. Už jeho prvá rola na Vysokej škole múzických umení bol trpký a vznetlivý Don Carlo. Jeho herecký diapazón sa pohyboval medzi romantickými, komediálnymi až groteskným postavami, ako je Ján Jelenský (*Inkognito*), Nick (*Kto sa bojí Virginie Woolfovej*), Lysander (*Sen noci svätojánskej*), Christian (*Cyrano z Bergeracu*), Artúr (*Tango*). Boris Dikoj (*Búrka*) až po výrazné dramatické a charakterové postavy, ako je Don Rodrigo (*Cid*), Edgar (*Kráľ Lear*), Edward IV. (*Richard III.*) a mnohé ďalšie. Medzi týmto spektrom bola šírka a hĺbka interpretácie, sila javiskového výrazu, nezameniteľný a nezabudnuteľný hlas. A pritom skromný, ohľaduplný človek s plným nasadením síl. Okrem herectva však Jozef Adamovič vyštudoval aj réžiu na moskovskom Štátnom inštitúte divadelného umenia a filmovú réžiu na filmovej škole.

S filmom a televíziou je neodmysliteľne spätý, a to nielen vďaka seriálu *Vivat Beňovský!*, ale takmer cez stovku televíznych (*Kubo*, *Tiene v raji*, *Kamene*) a filmových postáv (*Valčík za milión*, *Synovia veľkej medvedice*, *Hry lásky šálivé*, *Temné slunce*, *Noční jazdci*, *Súdim ťa láskou*, *Vták Ohnivák*). Pôsobil ako pedagóg, bol pri vzniku Akadémie múzických umení v Banskej Bystrici, kde pedagogicky pôsobil a vyučoval aj na konzervatóriu v Košiciach, ktoré dnes nesie jeho meno, i na Univerzite Cyrila a Metoda v Trnave. Zomrel 2. augusta 2013.

Miriam Kičiňová,
lektorka dramaturgie Činohry SND

Búrka (1972), Božidara Turzonovová, Jozef Adamovič

Ondrej Malachovský … a zažiarila hviezda

„Ondrej Malachovský sprevádzal nové generácie sólistov ako stálica. Jeho postavy na materskej scéne mali jedno spoločné: sugestívnosť výpovede, odkrývajúcu vokálnymi prostriedkami zmysel spievaného slova."

Film a divadlo č. 10/1989, Pavel Unger

Impozantný hlas i zjav vstúpili do Opery SND v roku 1959 a „zažiarila hviezda" – píšu tiež recenzenti. Predstavil sa ako Gremin, jedna veľká ária a víťazstvo. Bolo už skoro leto spomínaného roku a Ondrej Malachovský mal tridsať. Musel si prifarbiť vlasy na striebristo a vložiť do prejavu značnú mužnosť chlapských liet. Vážnosť a dôstojnosť mu nechýbali. Vzápätí však odhalil, že mu nie je cudzia ani iná stránka hereckého prejavu a preukázal svojráznu komiku ako Don Basilio v Rossiniho *Barbierovi zo Sevilly*. V árii o klebete kritici opäť ocenili málokedy počuté vysoké g (ktoré robí problémy aj niektorým barytonistom). A sme pri rozsahu majstrovho teplého, podmaňujúceho, na farebné a výrazové odtiene bohatého basu. Basisti majú šťastie na dramatické, plnokrvné postavy, ktorým Ondrej Malachovský dával okrem vokálnych kvalít aj kus svojho srdca. Ondrej Malachovský vždy rád kráčal nevyšliapanými chodníčkami a preto tak rád premiéroval a stvárňoval postavy pôvodnej slovenskej tvorby.

Svätopluk

Krútňava (Štelina)

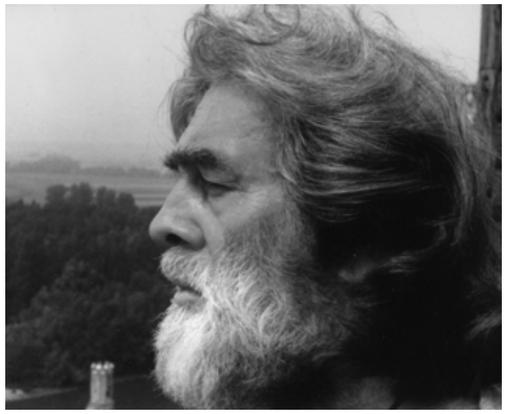

Ondrej Malachovský ako Svätopluk,
filmové spracovanie opery Eugena Suchoňa na hrade Devín (1989),
réžia Jozef Zachar

„*Niet vzoru,*" hovoril, „*a tak sa snažím dať latku čo najvyššie a vyprovokovať tých, čo prídu po mne.*" Listujúc v spomienkach na stretnutia s našou opernou legendou vyberám týchto niekoľko postrehov z jedného z rozhovorov pripraveného pre mesačník Javisko (4/1999).

Ondrej Malachovský pochádzal z Badína pri Banskej Bystrici (narodil sa 5. apríla 1929, zomrel v Bratislava 3. apríla 2011). Krátko po štúdiu na bratislavskom Konzervatóriu sa stal v októbri 1959 sólistom Opery SND. Spomínaného Gremina v Čajkovského opere *Eugen Onegin* však pozoruhodne stvárnil ešte pred svojím oficiálnym vstupom do SND. Počas svojho takmer štyridsaťročného pôsobenia na našej prvej opernej scéne (okrem rokov 1966 – 1969, keď bol sólistom v Opere v Kolíne nad Rýnom) účinkoval vo vyše osemdesiatich inscenáciách. Zo slovenskej tvorby ostáva nezabudnuteľným Svätoplukom z rovnomennej Suchoňovej opery, ako aj Štelinom z *Krútňavy*.

Patrili k tým postavám, o ktorých hovoril, že z nich dýcha múdrosť.

Ktoré z ďalších zo širokého repertoáru v brilantnom stvárnení Ondrejom Malachovským pripomenúť? Mozartovho Sarastra z *Čarovnej flauty*, Komtura v *Donovi Giovannim*, verdiovské postavy Ferranda z *Trubadúra*, Toma z *Maškarného bálu*, Guardiana zo *Sily osudu*, Sparafucila z *Rigoletta*, Filipa II. z *Dona Carlosa*, Jacopa Fiesca z opery *Simon Boccanegra*, Zachariáša z *Nabucca* (túto postavu spieval vyše tristokrát) či Borisa Gudunova z rovnomennej Musorgského opery? Ondrej Malachovský bol neopakovateľný svojou presvedčivosťou, muzikalitou, súzvukom speváckej a hereckej kreácie svojich postáv a veľkým srdcom, ktorým ich obohacoval.

Izabela Pažítková,
tlačová tajomníčka SND

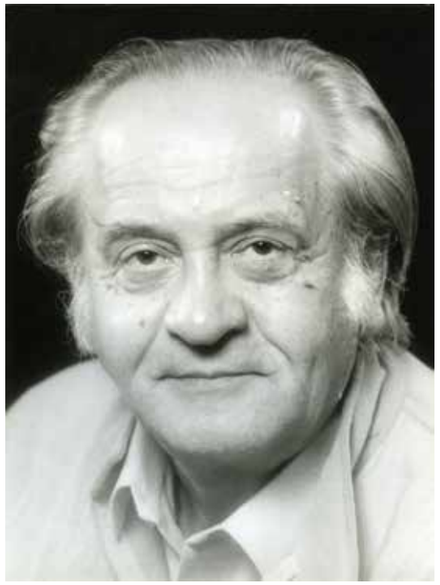

„Veľké umenie musí mať odvahu nepáčiť sa"

Koncom apríla uplynie dvadsať rokov od úmrtia jednej z najvýraznejších osobností slovenskej opernej réžie Branislava Krišku (7. 1. 1931 – 30. 4. 1999). Študoval na Janáčkovej akadémii múzických umení v Brne u režiséra Josefa Munclingera. Po ukončení štúdia nastúpil do stáleho angažmánu v Štátnom divadle v Košiciach. V rokoch 1964 až 1991 bol režisérom Opery Slovenského národného divadla a v rokoch 1993 až 1996 sa stal na krátke obdobie šéfom opery v Štátnej opere Banská Bystrica. Na Vysokej škole múzických umení pôsobil od roku 1972 a od roku 1979 vyučoval odbor operná réžia. V jeho triede daný odbor absolvovali šiesti poslucháči. V Opere SND a na rôznych scénach doma a v zahraničí inscenoval množstvo opier ako *Turandot*, *Vec Makropulos*, *Krútňava*, *Svätopluk*, *Vzkriesenie*, *Tosca*, *Príhody líšky Bystroušky*, *Osud zhýralca* a iné.

Branislav Kriška bol ojedinele zaujímavou osobnosťou, na ktorého si spomínam s pribúdajúcimi rokmi čoraz častejšie. Jeho um, trefné postrehy oceňujem čoraz viac a viac. Niežeby som jeho slová na škole a neskôr ako „spolubojovník" v bystrickej opere nebral vážne, ale ako každý mladý človek, aj ja som bol tvrdohlavý a skúsenosti staršej generácie som bral tak trochu ako „akademickú výbavu", ktorú by som si radšej odskúšal na vlastnej koži. Ako rafinovaný psychológ ma v tejto snahe vždy podporoval. Hovoril len toľko, koľko považoval za nutné. Jeho slová: „Buď sa chlapec popáli, alebo zocelí," mi znejú dodnes v ušiach. Vedel totiž, že talent sa vyučovať nedá. Naučiť sa dá „remeslo" a čiastočne sa dá uvoľniť myslenie. Aj to ako u koho?!

Pán režisér bol osvietený duch, ktorý zohrával veľmi dôležitú úlohu v slovenských operných domoch. Jeho kultivovaný režijný rukopis s jemnosťou výtvarného vkusu, psychologickou pravdivosťou a v neposlednom rade racionálnym riešením mizanscén, ďaleko presahoval svojich spolupútnikov. Svojou prirodzenou autoritou bol v nenomenklatúrnom zmysle slova akými si „staršinom opery", ktorý upozornil, prípadne jemnými, ale trefnými poznámkami naznačil, kde sa rysujú „vylomeniny". Lebo vedieť, čo je v divadle problém a čo pseudoproblém, kto je kto a čo je čo, nie je vždy jednoduché. A Kriška to vždy presne vedel.

Vo svojej kariére to nemal vôbec ľahké. Do Košíc bol v päťdesiatych rokoch z kádrových dôvodov „odprataný", aby nebol veľmi na očiach. (Bol synovcom V. Clementisa.) Napriek tomu som nikdy po revolúcii nebadal na ňom konjunkturálne martýrstvo, aké sa v tom čase začalo nosiť, ba ani neskôr, už po revolúcii, keď bol z Opery SND nedôstojným spôsobom „odídený" do dôchodku, nedal na sebe znať krivdu.

Jeho hlavnou zásluhou bolo založenie odboru operná réžia na VŠMU podľa východonemeckého vzoru, ktorá vychádzala z hlavnej premisy – Opera je Divadlo. Inscenačnú tvorbu považoval za intelektuálnu disciplínu, ktorá dáva spevu a hudobnému naštudovaniu zmysel. Operu chápal ako svojbytné univerzum, ktoré sa nesmie uzavrieť do seba, musí reflektovať skutočnosť „tu a teraz". Neviem si predstaviť, že by som mu na hodinách réžie vysvetľoval, ako chcem riešiť konkrétnu mizanscénu bez toho, aby mi nepoložil otázku; „Čo tým chceš povedať?" Alebo, podobná otázka pre adeptov spevu: „O čom spievaš a komu spievaš?" Jeho motto v knihe o Puccinim: „Veľké umenie musí mať odvahu nepáčiť sa," hovorí veľa, lebo tvorba je hľadanie nových ciest a nových horizontov, čo nie je nikdy bez rizika. Toto som si veľmi dobre zapamätal.

Ďakujem, pán režisér.

Martin Bendik, režisér, dramaturg Opery SND

Vec Makropulos (1973), scéna Ladislav Vychodil, foto Kamil Vyskočil

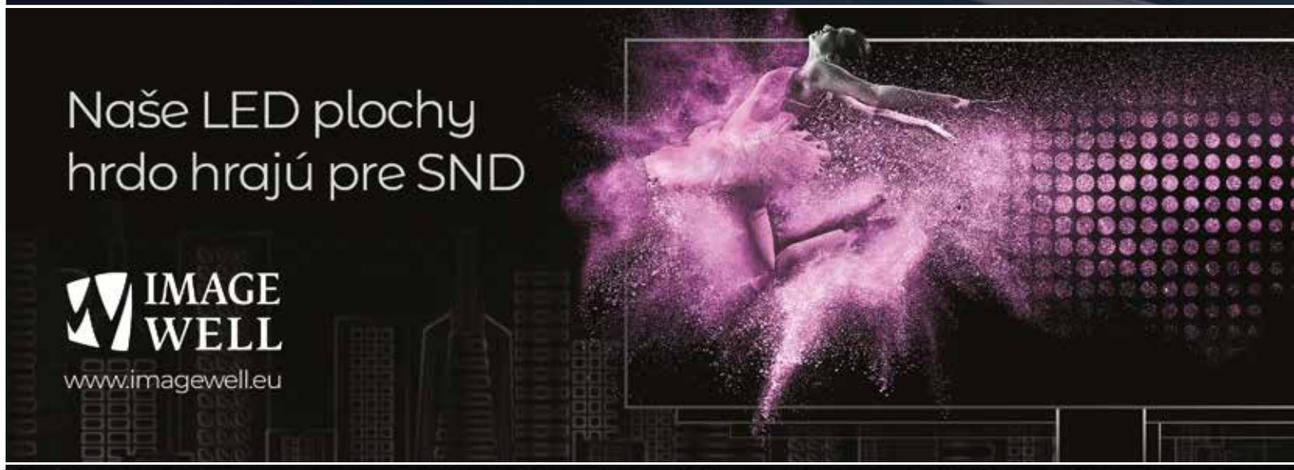

STARÁME SA AJ O TEPLO VÁŠHO DOMOVA

www.hosu.sk

Vinárstvo ELESKO je pomenované po strážnom Hrade,
ktorý od 13. storočia chránil obchodníkov
putujúcich slovenským úsekom Hodvábnej cesty.

Ako poctu týmto odvážnym ľuďom
sme v strede malokarpatských vinohradov
postavili najväčšiu sochu z jedného kusu kameňa
v strednej Európe.

V centrálnej časti sochy ELESKO je oko,
ktoré dnes symbolicky stráži
kvalitu úrody v krajine nad Dunajom.

Elegantné ELESKO chráni poklady,
ktoré zrodilo Slovensko.

ELEGANCIA
& SLOVENSKO

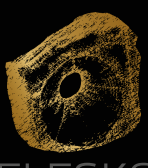

ELESKO